

Rev. John ...
16de Aarg.

1885.

29de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af N. Thronsen.

15de Martz. — 5te Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P.-O. at Decorah as 2nd class postal matter.

„For Hjemmet“

udkommer med to Aft i Omflag to Gange om Maanedn (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstnd. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit.

Adresse: N. Thronsdn, Box 1014, Decorah, Iowa.

Hegners Møbelmagazin

har et smukt Udvalg af alle Slags faavel elegante som simplere Møbler til Møblering af Stadsrærelser, Dagligværelser og Soverærelser; elastiske Sengbunde, Lænestole, Gyngestole, Spiseborde med Indstudsplader, Centrumborde af nyeste Façon, Fossilsten Borde, Spejle og ellers Alt, hvad man pleier at finde i en velforsynt Møbelhandel. Gode Vaer til rimelige Priser. Uslag mig et Besøg, førend du tjober andetseds

Mine Møbelrum er et Kvarter Nordvest for Milwaukee & St. Paul N. N. Depot. Chs. Hegner.

Meneely & Company, West Troy, N. Y.,

Klokker. Fordelagtigt bekendt blandt Almenheden siden 1826. Kirke-, Kapel-, Skole-, Brandalarm og andre Klokker; ogsaa forskjellige Slags Klokkespil.

85 41 h p

 Real Estate for Sale. I have for Sale Town property and improved Farms and can suit almost any kind of wants in this line. The said property is situated in and around the City of Decorah, Winneshik Co., Iowa. Prices low and terms to suit purchaser.

Apply to
(13 t. f.)

E. P. Johnson,
Office over Winneshik County Bank, Decorah, Iowa.

J. J. O. Gremm.

følger

Pianoer, Orgler, Violin-Streng, Sy-Maskiner, Olje, Naale etc.

af dste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælges.

Se ind til ham, førend De afflutter Handel med nogen Anden.

 Pianoer og Orgler stemmes, og Arbeidet garanteres.

Office i det gamle Post-Office ligeoverfor St. Cloud Hotel.

1 h

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

16de Aarg. }

15de Marts 1885.

} 5te Hefte.

Reiseindtryk og Skildringer fra det hellige Land.

Af Wilhelm Fr. Koren,

Sogneprest til Fjeld.

(Fortsat fra No. 4.)

Smertesveien.

(Via dolorosa).

Fra Gethsemane følge vi den vel kjendte Vei tilbage, der hvor Jesus vandrede saa ofte med sine Disciple, og hvor han i sit Livs sidste Nat blev ført bunden af sine Fiender. Vi gaa altsaa tilbage over Kedron og stige op den bratte Bakke til Stefansporten. Gjennem denne Port træde vi ind i Staden og befinde os i den lange berømte Gade, hvis Navn staar angivet paa Husvæggene: Via dolorosa d. e. Smertesveien. En stor Fordybning, som vi strax har paa venstre Haand betegnes af Traditionen som Betesda Dam. Derefter komme vi til en Soldaterkaserne, paa hvis Plads den af Herodes opbyggede pragtfulde Borg Antonia antagelig har ligget, og hvor Landshovdingen Pontius Pilatus har resideret. Her begynder den egentlige Smertesvei; herfra vandrede Frelseren sin sidste tunge Gang til Korsdøden paa

Golgata. Det er forunderligt at følge ham her Skridt for Skridt paa hans Lidelsesvei! Hvert Skridt minder os saa levende om hans Kjærlighed, som var stærkere end Døden, minder os om, hvad han har gjort for vor Skyld. Jerusalem har ganske vist forandret Skikkelse siden hin Tid, men vi vil ikke lade os forstyrre deraf, men ganske ensfoldig følge den ærværdige gamle Tradition. Denne angiver 14 Stationer paa Smertesveien, og hver Station betegner et Mærkested under Jesu Vandring og staar anmærket paa Husvæggene. Om Gadens Udseende i Almindelighed skal jeg blot bemærke, at den som de fleste Bygader i Østlandet er froget og trang og enkelte Steder overbygget, saa at man vandrer i Halvmørke. Vinduene vende ind mod Gaardspladsen, saa at man fra Gaden ikke ser Andet end nogne, kalkede Vægge og flade Tage, som i Skraaningerne hæve sig terrasseformigt over hin-

anden. Kun ganske faa og af Euro-
pæere opførte Huse danne herfra en Und-
tagelse.

Inde i den gamle Kaserne finde vi
første Station paa Smertesveien. Her
stod Jesus for Pilatus, medens Folket
udenfor raabte: Korsfæst, Korsfæst
ham! — Lige nedenfor Trappen, som
fra dette Hus fører ud paa Gaden,
træffe vi anden Station; her blev Kor-
set lagt paa Jesus. — Strax derefter
faa vi en stor, smuk Bygning paa høire
Haand; det er Zionsjostrenes Kloster,
hvorfra en Bue hvælver sig over Gaden.
Buen kaldes Ecce-homo-Buen eller
Pilatus's Bue, hvor denne, pegende
paa Jesus, skal have sagt til Folket:
Se hvilket Mennefte! (Ecce homo!).
I Zionsjostrenes Kloster har man ved
Gravninger i Kjelderens fundet den gamle
Brolægning fra den romerske Tid. Ved
Hjælp af en venligindet Katholik fik jeg
Tilladelse til at stige derned. Nær ved
denne Brolægning har man fundet en
Trappe, som gaar dybt ned i Jorden
til en gammel Cisterne som endnu altid
holder Vand, og fra Cisternen fører en
underjordisk Løngang lige til Tempel-
pladsen. Denne hemmelige Gang har
uden Tvivl spillet en vigtig Rolle under
Jerusalems Beleiring og Erobring af
Titus. Med Lys trængte vi frem et
Stykke gjennem det tykke Mørke og ilte
faa atter op til den klare, lyse Dag.

Vi fortsatte nu vor Vandring gjæn-
nem Smertesveien, indtil den gjør en
skarpt Vinkel til Venstre. Paa dette
Hjørne er tredie Station; her segnede
Jesus første Gang under Korsjets Byrde.
Lidt senere passerede vi en trang Side-
gade; her kom Jomfru Maria gaaende
og traf sin Søn; det er fjerde Station.
Vi mindes Modersmerten, Sværdet, som
maatte trænge sig igjennem hendes Sjæl.
Gaden gjør derpaa en Vøining til Høire,

og vi træffe femte Station. Frelseren
vilde her atter segne under Byrden men
støttede sig med Haanden mod Muren.
En Indsenkning i Stenen betegner det
Sted, hvor Haanden hvilte. Da en
Mand, Simon af Cyrene, just i dette
Dieblik kom gaaende forbi, toge Strids-
mændene fat paa ham og tvang ham til
at bære Korsjet. Denne Simon, som er
den Første, der har baaret Jesu Kors
efter ham, udflyttede senere fra Jerusa-
lem til Rom med sine Sønner Alexander
og Rufus. I Romerbrevet finde vi
hans Enke og Rufus boende der som
hoit agtede Lemmer af den første ro-
merske Menighed. 110 Skridt længere
frem træffe vi den sjette Station. En
Kvinde kom her gaaende, og dybt greben
ved Synet af Herrens Marterkiffelse
tog hun sit Tørklæde og tørrede Sveden
af Frelserens Pande, men Frelserens
Billede fæstede sig i hendes Tørklæde.
Hun døde ikke længe efter i Troen. Det
er Sagnet om den hellige Veronika. Vi
mindes Kvindens frygtløse og virkekræf-
tige Kjærlighed til Frelseren. Ved Si-
den af flere stjerne, bibelske Kvindestif-
telser er Veronika et Forbillede for vor
Tids Diatonisfer, hvis bedste, kjærlig-
hedsfulde Livsgjerning det jo er at tørre
Sveden af den Lidendes Pande.*)

Den syvende Station er ved den saa-
kaldte Domport, hvor Dommen over
Jesus stod opslaaet. Derefter passere
vi Johannitterhospitiets Dor, hvor saa
mange protestantiske Pilegrime har fun-
det et venligt og hjemligt Herberge, og
nogle Skridt længere frem naa vi den
ottende Station. Her vendte Jesus sig
til Kvinderne, som klagede og begræd
ham, med de Ord: „I Jerusalems
Døtre! græder ikke over mig, men græ-

*) Om Veronika-Sagnet er der en hel
Del at fortælle; vi skal senere komme til-
bage dertil. Red.

der over Eder selv og over Eders Børn!" Vi finde ikke her den virksomme, djærve Kjærlighed som hos Veronika, men vi mindes den naturlige Medlidenheds ufrugtbare Taarer. Gaden hører nu atter til Venstre og vi træffe den niende Station, hvor Jesus endnu engang skal have segnet om. Vi har nu naaet den store mægtige Gravkirke, som omslutter de 5 sidste Stationer. Den tiende Station betegner Stedet, hvor Jesus blev aflædt; den ellefte, hvor han blev naglet til Korset; den tolvte, hvor Korset blev opreist (Golgota); den trettende, hvor han blev taget ned af Korset, og den fjortende — Graven.

Vi træde ind i Gravkirken. Den er en ældgammel og mærkelig Bygning, dog er dens forskjellige Dele af forskjellig Alder. Saaledes er Kuppelen i dens nubarørende Stikkelse først fuldendt i 1868. Det Første, som falder os i Øinene er et Kapel, som er opført midt i Kirken lige under den mægtige Kuppel. Vi gaa ned og befinde os i et af 15 Lamper oplyst Rum, det saakaldte Englekapel. Her vises Stenen, som Engelen væltede fra Graven. Gjennem en lav Dør komme vi ind i et mindre Rum, oplyst af 43 kostbare Lamper. Det er Kristi Grav. Overvældende af Følelsernes Magt synke vi ned paa Knæ i stille Tilbedelse. Der er saa forunderlig taust og stille derinde, enhver Mund er tilluftet, kun lydlose Ørd stige op fra Hjertedøbet; thi her lød engang Ørdet til de bævende Kvinder: „Hvi lede I efter den Levende blandt de Døde? Han er ikke her, han er opstanden; se, der er Stedet, hvor de lagde ham.“ Saa staa vi da her paa det Sted, som i snart 2 Aartusinder har været Maalet for fromme Pilegrimes moiesulde Vandring, for deres Kamp og Længsel. Det var dette Sted, som engang satte hele

Europa i Bevægelse og bevirkede de frygtelige Korstog, der kostede Millioner af Menneskeliv — et Udslag af Menneskeandens Forvildelse. Resultatet viser det; thi Gravkirkens Nagler er den Dag i Dag i de Vantroes Haand. Man glemte, at et blodbetynget Folks Brode fastede Forbandelsens Stygger over Landet. I Modsigning til Korstogens Baabenbrag og Blodstrømme har i dette Aarhundrede Videnskaben og Kirken forenet sig til et nyt, aandeligt Erobrings- tog, og det er vor Tro, at Herren nu har ledet Mennesketankerne ind paa de Baner, der alene kan forberede og modne den Landets Frigjørelse, som maaste vil indtræde ved forestaaende Omvæltninger i den tyrkisk-arabiske Verden.

Vi forlade Graven, og vor Opmærksomhed drages hen til en anden Del af Kirken, hvor mange Mennesker gaa op og ned ad en Trappe. Vi stige op for nærmere at se til, og et forunderligt gripende Skuespil aabner sig her for os. Der staar en Mand med oprakte Hænder, en Anden ligger næsegrus paa Gulvet, nogle Kvinder ligge paa Knæ og slaa Korsets Tegnen for sig; i et Ansigt lyser jublende Glæde og Tak, et andet Ansigt har et smerteligt, næsten angstfuldt Udtryk. De synes Alle at glemme sine Omgivelser, enhver har nok med sig selv. Et opreist Kors med den døende Frelfers Billede viser os, at vi staa paa Golgota. Paa begge Sider af Frelseren hænge begge Koverne, og bag Korset sees en Sprelke i Klippen. Traditionen siger, at den fremkom, da Klipperne revnede ved Jesu Død. Og hvorfra er alle disse Mennesker komme sammen her. Deres Klædedragt og Ansigtstræk viser os, at de tilhøre forskjellige Folkeslag, og at de har samlet sig her fra alle Jordens Egne for at bote Knæ ved Korsets Fod. Der er vistnok Udskilligt i dette Billed:

som ikke kan tiltale en lutherisk Kristen, men Indtrykket er dog overvældende. Mit Die syldtes med Taarer, saa alle disse brogede Stikfelter blev dunkle for mig, men frem for Sjælens Die steg Billedet af den store Skare af alle Folkeslag, Slægter og Tungemaal, som i Aanden samler sig for at boie Kne ved Korsfets Fod, og som engang skal samles for Thronen og for Lammet.

Vi er komne Smertesveien tilende. Da jeg 6—7 Uger senere vandrede i en Udkant af Rom, stodte jeg paa en Efterligning af *via dolorosa*, og saadanne Efterligninger skal ikke være sjeldne i Katholiske Byer.

Gravens og Golgatas Beliggenhed har, som bekendt, været draget i Tvivl. Jeg kunde ikke finde nogen tilstrækkelig Grund for disse Tvivl, og jeg tror, at fremtidige Undersøgelser og Udgravninger igjen vil bortrydde Tvivlene.

Jodernes Grædeplads.

„Bort Hjertes Glæde holdt op; vor Dands er vendt til Sorg. Bort Hoveds Krone er affalden; ve os nu! thi vi have syndet.“ (Jer. Begr. 5. 15—16). Midt i en Redbrødsens og Odelæggelsens Tid stiger denne Profetens gribende Klagesang op mellem Jerusalems rygende Ruiner. Modsetningen mellem den gamle Pagts lysende Forjættelser og den Glendighed, som udbreder sig for Profetens Die, kaster Dunkelhed og Smerte ned i Dybet af hans Sjæl. Paa Bunden af Profetens Klage ligger det dæmrende Haab for Israels Opreisning. Jerusalem reiste sig af sit Fald, og Herrens Herlighed lyste atter over Zion. Men de Begivenheder, som dengang pressede Klageraabet frem, var kun et Forbud om de Smertes, som skulde komme over Folk og Land, naar

Syndemaalet blev fuldt — naar Frelserens Blod tyngede paa det ulykkelige Folk. I de sidste 1800 Aar har Profetens Klagesang tonet igjen med den fulde Virkeligheds hele gribende Magt. Den gamle Pagts Folk er adspredt til Jorderigs Ender, dets Hoveds Krone er affalden, og Forjættelsernes Land suffer i Smerte under Forbandelsens Dom. Men Joden glemmer ikke Jerusalem. Midt under Adspredelsens suffer Israels ligesom engang ved Babylons Floder:

„Nei glemmer Jerusalem! glemmer jeg dig, Min visnede Hjerte mig glemme!“

En liden Rest bor endnu i Fædrenes Land. Man anslaaer Antallet af Joder i Palæstina til omtrent 20,000, hvoraf ca. 8000 i Jerusalem. Desuden finder man der tilreisende Joder fra alle Verdens Lande.

Syd Vest for Tempelpladsen paa Moria ligger en ældgammel, vældig Mur, som paa denne Kant har begrændset Tempelpladsens hellige Grund. Udenfor Muren udbreder sig nu det elendige Jodetvartier, og ved Murens Fod ligger den bekendte Jodernes Grædeplads. Pladsen strækker sig 70—80 Skridt langs Muren, hvis Høide her er 50—60 Fod. 9 Lag af gamle, mægtige Kvaderstene danne Murens nedre Del, og derovenpaa hæder sig et nyere, mere brostfældigt Murværk af mindre Stene. Hver Dag kan man paa dette Sted finde Joder, som bede, men hver Fredag Eftermiddag fra Klokken 4 til Solnedgang samler Folket sig i Mængde, Mænd og Kvinder, Store og Emaa, og her opføres et af de mest gribende Skuespil, som Mennesselægtens Historie kjender — et Folk, som græder over sin tabte Herlighed. Det er Profetens Klagesang, som klinger igjen. Og ikke mindst mærkeligt er dette Skuespil derved, at det nu har gjentaget sig i tusinde Aar.

Det omtales første Gang i Aaret 1173, men som en da bestaaende gammel Skik.

Naar jeg saa disse Mænd bedende helde Panden mod Muren, naar jeg saa Kvinderne kysse og klappe en efter en af de gamle Stene under Bøn og Taarer, da var det ikke mulig andet end at græde med og bede for Israels Nød. Al, om det arme Folk kunde lære at græde over sin største Synd, da vilde og deres Trængselsdage være talte. — Naar Folket har samlet sig, kommer en Rabbiner, som med syngende Stemme læser for Folket, og Folket svarer i Kor. Jeg skal giengive et Par af disse Værelsfange, hvorved de maatte tør være enkelte af Læserne bekjendte. Forsangeren synger i ensformig Klage tone: Formedelst Faldset, som ligger ode, og Folket svarer: Saa sidde vi ensom og græde. Forsangeren fortsætter: Formedelst Templet, som er forstyrret — formedelst Murene, som er nedbrudte — formedelst vor Herlighed, som er borte — formedelst vore store Mænd, som er lagte i Jorden — formedelst de dyrebare Stene, som er forbrændte — formedelst Presterne, som har snublet — formedelst vore Konger som har foragtet ham, og Folket svarer for hvert enkelt Led: Saa sidde vi ensom og græde. Derpaa gaar der en Mumlen af Bøn og Klage over hele Forsamlingen.

Forsangeren opløster atter Kisten:

Vi bede dig, forbarm dig over Zion!

Folket svarer: Samle Jerusalems Børn!

Forsangeren: Stynd dig, Stynd dig, Zions Frelser!

Folket: Tal til Jerusalems Hjerte!

Fors.: Gid Skjønhed og Herlighed omgive Zion!

Folket: Al, vend dig naadig til Jerusaleml!

Fors.: Maatte snart Kongeriget aabenbares over Zion!

Folket: Trost den, som sørger over Jerusaleml!

Fors.: Maatte Fred og Glæde vende tilbage til Zion!

Folket: Og Kvisten spire op i Jerusaleml!

Herrens Svar paa disse Nodraab er det fra Kirken udgaaende Kjærlighedsarbejde blandt Israels Folk, og de mange herlige Forjættelser lægge sig her værende om vore Hjertes og sante Taalmodighed i vort Arbejde. Det hellige Land er ganske vist den vanskelige Missionsmark i Verden, og sandsynligt er det, at det tyrkiske Regimente maa brydes, for Dagen kan gry over dette Land. Den jerusalemitiske Jøde er fanatisk som de skriftkloge og Farisæerne i Herrens Dage, og end mere uimodtagelig for det glade Budskab end hans Brodre i Udspredelsen. De havde ligesaa vel den vantro Reformjøde som den Kristne med et glødende Had. Den unge omvendte Israelit Meyersohn, som begyndte sin Missionsvirksomhed der just under mit Ophold i Jerusalem, har senere været ganske nær ved at blive stenet af sit eget Stamfolk, men slap derfra med nogle Strammer.

Jødefolket er Jordens mærkeligste Folk, og Jødespørgsmaalet, som atter er oppe i vor Tid, er ligesaa gammelt som Verdenshistorien; ved hine Isebjørnsangre Ord: „Hans Blod komme over os og over vore Børn,“ traadte Jødespørgsmaalet i en ny Stilling og kan ikke med nogensomhelst borgerlig Lov eller Foranstaltning finde sin fulde Løsning. Dette sker først gjennem den kristelige Kjærligheds stille, taalmodige Arbejde, naar Guds Domme er gaade tilende. Saa dæmrrer da ogsaa over

dette grædende og klagende Folk et stort og straalende Haab: Naar Hedningernes Fylde er gaaet ind, da skal det ganske Israæl frelses (Rom. 11, 26).

En Vandring rundt Jerusalems Mure.

En Tur omkring Jerusalems Mure tør maasse være den mærkeligste Spadsjergang i Verden. Skjønt vi vistnok paa en saadan Vandring befinde os i en ganske eiendommelig Natur, saa findes der dog nu ikke mere nogen Naturskønhed, der kan opvække synderlig Interesse. Derimod ligger der en overordentlig gribende Magt i de utallige historiske Minder, som her træde os imøde ved hvert Skridt. Snart er det Minder, som høre til de skønneste i Menneskeslægstens Historie, snart er det Begivenheder fulde af Rædsler og Blodstrømme, der træde frem for vort indre Syn. Martusunders lange Tog ruller os forbi med sine Modsatninger og Omvejlinger af menneskelig Storhed og Glendighed, Skønhed og Nedværdigelse, Magt og Usmagt, og altid stærkere blive Vidnesbyrderne fra Nuiener, Grus og Stene om Guds Domme over hans Folk.

De nuværende Mure er omtrent 12.000 Fod i Omkreds, og bleve dels opførte fra nyt, dels restaurerede for halvfjerde Aarhundrede siden.

5 Porte føre ind i Staden; desuden findes 2 nu tillukkede Porte.

Vi begynde vor Vandring fra den nordlige Port, Damaskusporten, og dreie til Høire, stedse til Høire, indtil vi naa tilbage til vort Udgangspunkt.

Damaskusporten er den smukkeste af Jerusalems nu brugelige Porte. Med sine Søiler og Spidsbuer, Taarne og Tinder er den et smukt Mindesmærke

om Bygningskunsten i det serteende Aarhundrede. Sit Navn har den af, at her er Udgangspunktet for den store Karavane til Damaskus. I nordvestlig Retning herfra ligge de berømte Klippegrave, som man har kaldet Kongernes og Dommernes Grave. Ligeledes søge vi i nordvestlig Retning Veien til Emaus.

— Vi høie nu altsaa til Høire langs Muren, over svære Grushobe. Efter at have vandret 150 Skridt bemærke vi et Hul, som fører ind under Muren ned i Jorden. Vi stige ned og forbauses ved at træde ind i en vældig Hule, som er over 600 Fod bred og strækker sig indtil 750 Fod hen under Staden, der hviler paa Hulens Loft. Talrige raa Klippeføiler bære Loftet og forvandle Hulen til en liden Labyrinth. Ledsaaget af en paalidelig Fører og forsynet med Fakler trænge vi ind til Hulens Bund, hvor tydelige Spor sees af fordums Virksomhed. Vi befinde os nemlig i et ældgammelt Stenbrud, hvorfra Jerusalems Mure, Templer og Paladser har hentet Material. Mærkelig nok har denne Hule gennem Aarhundreder ligget ukendt og forglemt, indtil man i 1852 ved et Tilfælde fandt Nedgangen; senere har Hulen baaret det besynderlige Navn Bomuldsgrotten. Vi træde ud igjen i den klare Dag og fortsætte vor vei langs den nordlige Mur. Vi passere nu Jeremiasgrotten paa venstre Haand. Traditionen siger, at Profeten her sang sine Klagesange, hvorefter Hulen har faaet sit Navn. Den er forøvrigt vistnok ligesom Bomuldsgrotten et gammelt Stenbrud.

Vor vei fører os nu forbi den tilnærede Herodesport, og derefter dreie vi om Murens nordøstlige Hjørne ind i Bedrons eller, som den ogsaa kaldes, Josafats Dal. Langs den østlige Mur følge vi nu Kanden af denne Dal: paa

den anden Side af Dalen hæver sig Oliebjerget. Mellem en Mængde mohamedanske Grave komme vi til Stefansporten, hvor en senere Tradition har henlagt Stefanus's Martyrdød. Herfra gaar den vel bekendte bratte Bakke ned til Broen over Kedron, og hist nede ligger Getsemane, altid saa forunderlig tiltrækkende; atter og atter søger Diet den lille Plet med sine gribende frelseshistoriske Minder. Fra Stefansporten følge vi Muren, som her begrænses den gamle Tempelplads paa Moria Bjerg. Murens Fod ligger begravet i nedstyrtede Grusmasser af lige indtil 36 Fods Dybde. Ja saa umaadelige er disse Grusmasser, at Kedrons Elveleie er bleven forskudt omtrent 28 Fod mod Ost, og man maa grave over 30 Fod dybt for at finde den gamle Dalbund. I fordums Dage har altsaa Moria faldt meget steilere af fra Muren ned til Kedron end nu i vore Dage, da Gruset danner en Slags bred Bei langs Muren.

Vi naa den „gylde Port“. Traditionen har vilkaarlig knyttet Begivenheden i Ap. Gj. 3 til denne Port, deraf Navnet. Den skønne Byggestil peger paa en høi Alder. Den omtales første Gang Aar 570; Araberne sukkede den i 640. Af Korsfarerne blev den en kort Tid aabnet, men tilmuredes saa atter af Araberne paa Grund af et Sagn, som siger, at en kristen Erobrer engang paa en Fredag skal holde sit Indtog her i Jerusalem. Kunde vi træde ind gjennem den gylde Port, vilde vi komme ind paa den store Tempelplads, som nu kun er tilgængelig indenfra Dhen.

Tempelpladsen er dannet ved uhyre Underbygninger rundt Toppen af Moria, og Bjergets nogle Spidse vises endnu omtrent midt paa Pladsen men overhøvelvet af et herligt ottekantet Bygverk med en mægtig Kuppel, kaldet Kuppelen over Sakra. Denne Klippespids er et af de mærkeligste Punkter i Verden. Traditionen siger, at her ofrede Abraham og Melchisedek, her vilde Abraham ofre Isak, her sit derfor ogsaa Pagts-Arken sin Plads i det Allerhelligste af Salomos herlige Tempel, og her reiste sig ogsaa det andet Tempel, hvor Herren blev fremstillet som Barn, hvor han sad som tolvaarig Gut, og hvor han gik ud og ind som Mand. Her hang hint Forhæng, som revnede fra det Øverste til det Nederste ved Jesu Død; 37 Aar senere var der efter Herrens Ord ikke Sten paa Sten tilbage af den herlige Bygning. Mahomedanerne anse Klippen for Verdens Midtpunkt, og de paa-staa, at Mohamed herfra for til Himmelen; Klippen vilde da følge ham i Farten men blev holdt tilbage af Engelen Gabriel; derfor har den senere, sigede, svævet i Luften uden noget Støttepunkt; „under Stenen er Sjælens Brønd med Nedgang til Helvede.“

Fra den gylde Port nærme vi os til Murens Sydøst-Hjørne, hvor Kedrons Dal er allertrængst og snarest maa kaldes en Klost. Paa den anden Side af Dalen gaar Veien udover til Betania, og lige nedenfor os nær Elveleiet ligge de smukke Mindesmærker, som man har kaldet Abalons Grav, Jacobs og Sarias's Grave. (Fortf.)

I Skumringen.

(Fortælling af N. Fries.)

(Fortsættelse.)

Manden nikkede kort, tog Pengen og opfordrede ham ved en indbydende Bægelse til at tage Plads ved sin Side. Konrad fulgte Indbydelsen. Det varede nogen Tid, førend den Gamle oplød sin Mund; han saa taus og vranten ud. Endelig mumlede han med et skjævt Sidelblik til Konrad, der forventningsfuld fæstede sine blaa, trøjertige Dine paa ham:

„Til Hamburg? — skal vel bli en Vandrotte? — Du kan bo hos mig! — Gyrebas Thomas Møller paa Raien! — gaa med mig strax, — ellers faa de Andre dig i sine Klør!

Konrad havde en Følelse af, at der indeni dette raa Skaf laa en god Kjerne og fattede Tillid til ham. Det stakkels unge Menneſtes Hjerte laa paa hans Tunge, den Gamle behøvede kun en og anden Gang at hentaſte nogle forie Spørgsmaal for snart at faa høre hele hans Livshistorie og ensomme og forladte Stilling.

Konrads Meddelelſer fremkaldte dog intet ydre Tegns paa Deltagelse, men i sit stille Sind tænkte han: „den Gut maa vi dog tage os en Smule af, det er En for min Gamle!“

Ja, Gyrebas Thomas Møller var ikke værft, men hans gamle Hustru var dog meget bedre. Søfolkene kaldte hende: „vor Bleiemoder“ — eller „Tykke Lina“. — Flere hundrede Matroſer gik daglig ud og ind i Thomas Møllers gamle, lave Hus paa Raien. Den tykke Husmoder kjendte dem alle ved Navn, og hun forstod godt at taxere dem, — at stille de Gode fra de Slette; hendes Blik var i denne Henseende ubedrægligt. Hun

kaldte dem alle sine Born, sine Gutter, og øvede moderlig Autoritet over dem, tog dem ganſke alvorligt i Skole, naar det gjordes fornødent, og havde i sine yngre Aar, da hun var et meget kraftigt og resolut Fruentimmer, sat mangel en Typling, naar han ikke vilde opføre sig godt, fra Gjestestuen ud paa Gaden. Men forresten var hun med stor Godmodighed rede til at staa Alle bi med Raad og Daad og var ingenlunde overdreven streng, kun, — som hun sagde: „Alt med Maade Gutter! alt med Maade!“

Da hendes Mand efter Banetogets Antomst om Aftenen kom ind til hende med Konrad, var Gjestestuen temmelig tom og Tykke Lina reiste sig bag Stjæntebordet-i hele sin anseelige Vredde, hendes tredobbelte Hage lagde sig i de skønneste Folder og med et venligt Smil om de tykke Læber, raabte hun den Indtrædende imøde:

„Nu, hvad bringer du mig der for en nei liden Tyr? ham skal jeg vel sætte paa Bandet.“

Den tykke Pone solte en i Sandhed moderlig Omhed og Deltagelse for enhver Ungdom, der første Gang skulde ud paa det brusende Hav med en Skibsplante under sine Fødder, og naar de havde et smukt, friskt Ansigt og et tiltrækkende Bæsen, da sørgede hun for dem, som om de havde været hendes eget Kjød og Blod. Det laa sliq i hendes Natur; og siden hendes eneste Søn, hendes Jakob, — til hvem der naturligvis ikke fandtes Magen, — paa sin første Rejse var faldt overbord og aldrig mere kom tilbage, — havde hun overført sine

moderlige Følelser og al sin Omsorg paa alle dem, der første Gang skulde gaa tilføs.

Da vor Konrad nu stod for hende og med sine gode, trosthyldige Dine saa hende aabent ind i Ansigtet og kraftigt rystede hendes tykke, fremrakte Haand, da straaledede et af hendes solrigeste Smil ham imøde, og det varede ikke længe, forend de sad fortrolige ved Siden af hinanden paa Bænken. Konrad maatte løse sin Blydt op, og Mor Lina undersøgte hver Stjorte, hver Strømpe med Kjendermine, og da til Slut det lille Nytestamente kom for Dagen, tog og dreiede hun det paa alle Kanter, nikkede eftertænksomt, men sagde Intet. Hun læste aldrig selv i denne Bog, men hun havde gjort den Erfaring, at de unge Mennesker, der bragte den med i sin Blyt eller Kuffert i Umindelighed havde stikkelige Forældre.

Det var vist et Stykke af den Guds Betsignelse, der var nedbedet over ham, at Konrad var kommen til denne Kone, thi fra deres første Møde holdt hun altid sine gode, tykke Hænder over ham, og saa ofte han siden kom fra Reisen viste han, hvor han skulde ty hen for altid at blive venlig modtaget.

Konrad havde nu i tre Dage havt sit Kvarters hos Hyrebas Thomas Møller paa Raien, og den tykke Husmoder havde i alle Henseender taget sig moderligt af ham, ikke blot forsynet ham med Mad og Drikke til Overflod, men hun havde søgt frem et og andet godt Klædningsstykke, der passede for en Somand, hvilket i ikke ringe Grad forøgede Storrelsen og Værdien af hans Blyt.

Da Konrad, strax efter at Tykke Lina havde bredt sine besyttende Vinger over ham, fortalte hende hele sin sorgelige Historie, rullede Taarerne ned over hendes Kinder, og det var ikke disse sæd-

vanlige, uvirksomme Medlidenshedens og Kjørligheds Taarer, der saa ofte udgødes især af tykke Fruentimmer, men i hendes Hjerter hedte det: Gutten maa have sin Fader, og Faderen sin Son igjen! — og det er vist allermost nødvendigt for Faderen. Men hvorledes skal man bære sig ad for at naa dette Maal! — Gid til Hamburg strømmer Alt, hvad der i Hjemmet ikke finder nodtørfigt Underhold, — tænkte Mor Lina videre, og her i dette berømte Vertshus kommer ogsaa mangeslags Folk ud og ind! Da hendes Tankegang var naaet saa langt, raabte hun pludselig:

„Sig mig engang, hvordan ser din Fader ud? kan du nogenlunde erindre det?“

Da tog Konrad ud af sin inderste Brykstomme en gammel Brevkasse og trak ud fra et Rum deri et velforvaret lille, slet udført Fotografi, som han havde arvet efter sin Moder, der afbildede begge Forældrene som Brudfolk.

Mor Lina hentede sine Brillen, tørrede Glasfene omhyggelig af, traadte tæt hen til Vinduet og betragtede Billedet længe. Da hun gav Konrad det tilbage, sagde hun:

„Din Far synes at være en kraftig og dygtig Mand, han har et Ansigt, som man ikke let glemmer, naar man engang har seet det. Men du ligner ham ikke, du ligner din Moder!“

Den tredie Dag efter Konrads Ankomst til Hamburg gik det Skib under Seil, paa hvilket Thomas Møller havde staffet ham Hyre. Det var en slankbygget Brig, der for det Første var bestemt til England.

Med en frisk Brise og efter Somandsmaner ledsaget af mange gode Dnster, gik vor unge Ven fuld af Haab og Mod ned ad Elben. Over hans Hoved svede Guds Betsignelse og det Ord:

„Jeg vil ikke forlade Eder faderløse, jeg kommer til Eder!“

Femte Kapitel.

Et formørket Menneſchjerte.

Efter Menneſtenes Mening ubegribeligt eller uheldigt, men efter Guds Raad velbehageligt, var det virkelig gaaet ſaaledes til, at den løsladte Straffange Wolf Hartman, Dagen før hans Søn var ſlaaet ind paa den ſeloſamme Bei, var gaaet med det ſamme Banetog og ligeledes ſad paa ſin Bylt i et affides, dunkelt Hjørne af en Fjerdeklafſevogn mørkt ſtirrende hen for ſig.

De ti Aar i Tugthuſet var ikke gledne ſporløſt hen over Mandens Hoved, men hvad havde de gjort ham til?

Den vilde Trods i Hævntankerne var veget fra ham, den trofaſte Kjærligheds Stemme, der havde talt til ham gjennem Huſtruens Mund, — Blikket ud af hans Barns Die var bleven en Magt over ham.

Han havde vel kæmpet mod denne Magt, — han vilde ikke boie ſig under den, — da Inſpektoren igjen ſenere talte med ham, havde det været hans trodſige Hjertes ſidſte Opbrufen, der udtalte ſig i vild Haanlatter. — Da kunde han ikke mere. Ligeſom En, hvem den Feberglød, der gjorde ham ſaa rafende og unaturlig stærk, har forladt, derpaa falder ſammen og ligger mat til Døden, — ſaaledes var det gaaet Wolf Hartman.

Hans arme Sjæl havde tabt ſin Spændkraft. Tænkte han paa Forgangenheden var det med dybe Sukke, — men hvad kunde vel forandres af alt dette? denne Forgangenhed ſtod der jo uomſtødelig faſt; vilde undertiden en indre Stemme blive lydelig og foreſnaſke ham, at han dog egentlig var uſkyldig, — at han hverken var en Tyv

eller Morder, ſaa ſvarede en anden Stemme i Dybet af hans Hjerte, at det var ganſke det ſamme, om en anden Haand havde fort det dræbende Stød, thi derſom Kniven havde været i hans Haand, vilde han i det Dieblit ogſaa have brugt den og ſtodt til; og havde det Næveſlag, ſom han bibragte Menneſket, truffet ham i Tindingen, vilde det ogſaa have medført Døden!

Alt, og tænkte han paa ſit tidligere Liv i guldne Frihed og lykkelig Kjærlighed med Huſtru og Barn — o, han turde ikke tænke derpaa, han ſølte, at Tanken derom kunde gjøre ham affindig!

Og hans Fremtid! — ſort, indhullet i lutter mørk Haabløſhed laa det foran ham! Under Miſtante, Miſtillid og Foragt maatte han tilbringe ſit Liv. De Andre ſang ſig imellem:

„Men ſtille, kun ſtille, vor Tid den gaar!“

Men for ham var dette ingen Troſt. — Vende tilbage til Huſtru og Barn? — aldrig! hans Skam vilde jo ogſaa trykke Brændemærket paa dem. — Tage dem med ſig til fremmede Lande? — af, vilde han ikke ogſaa i deres Dine læſe en hemmelig Afſky, en uovervindelig Modbydelighed, — vilde denne Søn ikke ſlynge den Vebredſe i hans Anſigt, at han ikke med Tre kunde bære ſin Faders Navn! O frygtelige Tanke!

Derfor kunde han heller aldrig overvinde ſig til at ſtrive til Huſtru og Barn. Han havde atter og atter forſøgt det, men Pennen ſaldt ud af hans Haand, han kunde ikke finde Ord.

Kriſtendommens Troſt, Guds Ords tiltale manglede ham ikke, — men han gav dem ikke Rum, hans Hjerte var ſom et Stykke vaadt Knuff, den evige Kjærligheds Funter antændte det ikke. Han hørte rolig paa Alt uden Modſigelse, men hans arme Sjæl laa endnu

i Van med sonderbrudte Vinger, lammet og — død, — han kunde ikke modtage den lægende Kalk, og med Takfælseløse prise Herrens Navn.

Saaledes var et Aar efter andet hendirundet, og ethvert havde med skarp Griffel draget sine dybe Linier i hans Ansigt, man kunde ikke uden Medlidenshed se denne gjennemfurede Pande, disse trætte, mørke, mod Jorden nedslagne Vane. Det sorte Haar var blevet graat, det trodsigt oplastede Hoved laa nu dybt nedfunktet paa Brystet. Han havde ofte undret sig over, at denne fortærende Hjertesorg ikke formaaede at afsnave og sønderrive hans elendige Livsraad, — han mente at han vilde hilset en saadan Befrielsesdag med Jubel. Men hans Livs- og Vægelskraft var ubrudit, — Musklene i hans Arme var endnu som Staal, og han havde endnu aldrig erfaret, hvad det er at være syg.

Dg da nu endelig Straffe- og Fængselstiden var tilende, — da Lænkerne blev tagne af ham, — da Jerndørene og Portene aabnede sig for ham, da han igjen var en fri Mand, — sin egen Herre, der kunde gjøre og lade, hvad han vilde! — o, da hævede distnok hans brede Bryst sig, der udspændte sig med et langt, dybt Aandedrag, — han drat jo Friheds- og ikke Tugtuskluft, — men snart sank hans Hoved atter ned paa Brystet, og med slæbende Skridt gif han sin ensomme Vej. — Med de andre løsladte Fanger vilde han intet Samkvem have, og heller ikke de med ham.

Tanken paa Hustru og Barn gif distnok nu som et Iyn gennem hans Sind, — men al, han havde jo modtaget Budskab om Hustruens død, — og Gutten? — ja, hvor skulde han vel søge ham? — Nu, bort med disse Tanker! han vilde gaa sin Vej alene, — ganske alene, intet Menneske skulde erfare, hvor han var

draget hen, han vilde bort, — langt bort — henover til den nye Verden, saa at det brede, dybe Hav laa mellem ham og Fortiden. Men hvorledes skulde han komme bort? — nogle rede Penge havde han vel erhvervet sig ved Friarbejde, men de var ikke tilstrækkelige til at bringe ham over til Amerika. Han vilde da for det Første til Hamburg og tage Arbejde som Lastdrager, indtil han havde tjent Penge nok til at betale Overfarten, eller maaste det kunde lykkes ham at faa Tjeneste paa et Udvandrerstib.

Dg saaledes blev det. Paa en af de Dampere, der skulde afgaa næste Dag, manglede en Fyrbøder, — man var i stor Forlegenhed — den løsladte Tugthusfange vilde man meget nødig og kun med Stulberæk antage, — men man ansatte ham dog. Den stoffels Mand var i stor Engstelse, førend Sagen blev afgjort. Pulsslagene stod stille, og han kunde neppe drage Aanded, indtil han fik den endelige Afgjorelse.

Af Naade og Barmhertighed var han da bleven Oppvarmer af en Dampstibskjedel! — Der, dybt nede i det mørke, kvalme, fedtosende Stibskrum, sværtet af Sod og Røg, af den glødende Jld Nat og Dag badet i Sved, — en glimrende Lod! Men endog saa dette? — kun af Naade og Barmhertighed! — Da skar de hvide Tænder sig endnu engang sammen, og Haanden knyttede sig i Lommen; men Opbrusningen gif snart igjen over til slow Egegylldighed.

„Hvad gjør det vel!“ mumlede han, „kun bort! — alt Andet er det samme! — — —“

Der stod han da nu foran den røde Glød under den hjæmpemæssige Dampskjedel. Himmellyftet fra oven trængte ikke ned i Stibskrummets dunkle Dyb, hvor Kjæden blev opkedet. Den eneste Belysning udgjød sig som et rødt, glo-

dende Gjenfkin, der saldt over de svæ-
tede Skibsfolk der nede, naar Jerndoren
stod aaben, og de stufede hele Masser
af Stenful ind til Vedligeholdelsen af
den stærke, uafslidelige Jld. Heden bli-
ver ofte uudholdelig; det er, som om
Aandedrættet vilde standse. Da Nige
disse sorte Skiffelser fra Underverdenen
vel en Smule op paa Dækket for at
trække frisk Luft, tørre den rindende
Sved fra Pande og Ansigt og lade sine
Blifke svæve over det vidt udstrakte Hav,
som enten ligger der i Solglands, eller
pidstet af Stormen ruller sine brusende
Bølger. Men det er kun korte Dieblifke
de saaledes faa puste ud, de maa snart
atter dukke under til sit glodende Krater
og stirre ind i den brændende Jld, der
hverken Nat eller Dag tor slukkes.

Et saadant Fyrboderliv er ikke let,
men dog tiltalte det dette formørkede
Menneskehjerte! Der forstyrrede Fugen
ham i hans Tausshed og Grublerier, der
var han skilt fra den øvrige Menneske-
verden, der kunde han begrave sig dybt i
sine egne mørke Tanker. Denne bræn-
dende Glod, som han havde at under-
holde, var ligesom den Jld, der i saa
mange og lange Aar brændte i hans
Hjerte, og som han mente aldrig vilde
slukkes.

Naar han underiden stod paa Dækket
for at indaande frisk Luft og betragtede
denne broget sammensatte Befolkning af
Passagerer, — disse Nige, som var ud-
rustede med al mulig Komfort, havde
deres bekvemme Sovestabinetter, strakte
sig i den pragtfuldt udstyrede Salon paa
bløde Fløielspuder og nød hver Middag
deres fuldstændige Maaltider, og i Sam-
menligning dermed, — disse Fattige,
der sammenpakkede paa Mellemdækket,
slet klædte, blege og fortrykte med deres
stakkels smaa Børn paa Armene, styrede
den nye Verden imøde, — da gik der

uvilkaarlig et spottende Smil over hans
rogsværtede Ansigt ved den Tanke, at
disse Nige, og disse Fattige synes ham
lige foragtelige, og at han stod høit over
dem Alle, fordi Rigdom og Armod var
blevet ham ganske ligegyldige.

Han havde egentlig villet benytte sin
Ansættelse paa Dampskibet for at komme
med over til denne nye Verden, men da
han nu saa dette Amerika, denne Men-
neskeverimiel i Gaderne, denne Renden
og Jagen efter Guld og Fortjeneste,
denne Ringagt for det enkelte Men-
neskeliv, der som en Draabe slugtes af
den brusende Strom; — da han fore-
lagde sig selv det Spørgsmaal, hvad han
da nu her skulde begynde med, — syntes
ham hans Stilling som Opvarmer af
Dampskibets Glodon, dog at være en
bedre Tilflugt end at kaste sig ind i denne
Malstrom, denne Krig paa Liv og Død
for at erhverve sig Næst til ot eksistere.
Da Skibet tiltraadte sin Hjemreise til
Europa, overtog han derfor atter denne
Vost.

Paa en smuk Aften ved Middsommer-
tid stod vor gamle Veninde „Tytte Lina“,
let støttet til Dorposten af sit lille, lave
Hus med et Strikketoi i Haanden og nød
den friske Aftenkjølning. Et grønt Træ saa
hun ikke hele Aaret igjennem, hendes
Træer, var Skibsmasterne paa Elben,
Roser og Blomster dustede ikke for hende,
hun lugtede Aar ud og Aar ind, intet
andet extra end Tjære og Beg. Ikke-
destomindre glædede hun sig ogsaa over
Sommerluften, og naar hun om Aften-
nen kunde staa en Stund udenfor Hus-
døren eller sidde paa Bænken derover
tøs Nabofonen, da syntes hun, det var
dog et ganske andet Liv om Sommeren
end om Vinteren.

Derinde i Gæstestuen var undtagel-
sesvis alt tomt, og hun havde netop

raabi over til Nabokonen, — „at hun idag nok kunde haabe, at komme tidlig tilfængs, — og dette skulde være rigtig godt!“

Da kom der En om Hjørnet, som hun strax med sit erfarne Blik saa paa, at han nok var iørstig og vilde forlange en Drik. Manden betragtede ogsaa ganske rigtigt det indbydende Skildt over Husdøren, som i Baggrunden fremstillede en hel Skov af Skidsmaister og i Forgrunden to Matroser. Derunder stod med røde Kjømpebogstaver paa hvid Grund:

S o m a n d s = H e r b e r g e !

Dette gjæstfrie vinkende Skildt forfejlede heller ikke sin tiltrækkende Kraft paa den ensomme Mand, han nærmede sig og traadte let hilsende ind ad Døren, hvor Bertinden førte ham til Venstre ind i den store, halv mørke Gjæstestue. Her kastede han sig ned paa en, rundt Væggen løbende Bænk, betrukket med Læder, og forlangte M.

Med langsomme, slæbene Skridt tændte den tykke Bertinde et Gasblus, der kastede sit skarpe Lys paa Mandens alvorlige Ansigt. Uvilkaarlig hævede han Haanden og holdt den i nogle Diebliske besyttende over Dinene.

Eufkende over, at Haabet om tidlig Natters var bleven skuffet, bragte Bertinden den forlangte Drik og satte den hen til den siddige Gjæst.

Da denne Mand var hende ganske ubekjendt, og hun ansaa det for sin Berettigelse, — ja, for sin Kaldspligt, at udforske af Enhver, der kom under hendes Tag, — „hvorfra, og hvorhen?“ saa indledede hun strax en Samtale med de meget yndede og ofte benyttede Ord:

„En deilig Aften iasten!“

Intet Svar.

„Idag har det været rigtigt varmt!“

Intet Svar.

„De kom vel allerede igaar med den udenlandske Damp?“

Intet Svar.

Det var dog forsærdeligt. Paa tre velmente, imødekommende Spørgsmaal ikke en Stavelse til Svar. En saadan Uhoflighed blev hende dog ikke let buden. Galden begyndte at røre sig i den tykke Kone, og da var hun ikke at spøge med.

„Er Karlen død?“ — hun hentede sine Brillen frem og trykte dem haardt ned paa sin runde Potetesnæse. Hvordan ser dog en Saadan ud, som ikke besidder almindelig menneskelig Hoflighed nok til at give et Svar, naar man taler til ham?

Ja, hvordan saa han ud? — en bredskuldret Person med stærke, kraftige Arme og Næver — al Respekt for disse, — et mægtigt Hoved med tykt, stærkt graat Haar, og over den høje Pande løb en dyb Skramme, — mærkværdig! hvor har hun dog seet alt dette før? — det hele Ansigt, med den skarpt bøiede Næse, med de dybt liggende Dine, kom hende saa bekjendt for. Det maa hun komme paa det Nene med. Hun dovede endnu et Spørgsmaal:

„Det er vel første Gang, De er i Hamborg?“

Intet Svar.

Dette var hende dog for Meget. Besluttede lagde hun Strikketoiet fra sig paa Sjenkebordet, traadte med begge de tykdedige Hænder boret ind i Siderne, tæt hen foran sin Gjæst og sagde lige ind i hans Ansigt:

„Naar Nogen taler til mig, saa svarer jeg, — i modsat Fald kalder jeg det grovt, og for grove Folk stænkter jeg ikke M.“

Da hævede Manden sit Ansigt iveiret og saa hende stivt, næsten spottende ind i Ansigtet. — og medens han saaledes be-

tragtede hende, for der paa en Gang en Kneise gjennem hende. Hun strøg sig med Haanden over Dinene — stirrede atter paa ham, og i hendes Indre raabte en Stemme:

„Gutten! — Gutten! — Billedet, som han viste mig!“

Ja Gutten havde atter været der: han havde lykkelig overstaaet den første Reise til England og var nu reist til Middelhaveri. Gutten var voyet fast til hendes Hjerte; hun havde ladet ham fotografere, han hang nu over Sofaen derover i Stadsstuen.

Under hans sidste Nærværelse havde de atter talt meget sammen om Faderen, som han var saa bedrovet over at være stilt fra, og forend han reiste igjen, havde han overleveret hende et Brev til ham, for det lykkelige Tilfælde, at Faderen og hun skulde mødes. — Og nu sad denne Fader her foran hende! — hun formaaede neppe at drage Aande af Overraskelse og Spænding, — ja, det maa være ham! — han ser jo meget ældre ud end paa Billedet, men Trækkene er dog umiskjendelige.

Hu reiste Manden sig hurtigt og uviljig op, kastede Pengene paa Bordet og vilde skyndsomt gaa.

„Holdt! — det gaar ikke saa let!“ raabte hun. Derpaa stillede hun sig i hele sin Bredde midt i Døren og bredte begge Armene ogsaa ud, for at gjøre Bortgangen endnu mere umulig.

„De maa og skal tale med mig,“ vedblev hun, „De kommer under ingen Betingelse ud, forend de svarer paa mine Spørgsmaal. — Jeg kjender Dem, — De hedder „Hartmann“, — jeg har noget meget vigtigt at meddele Dem, — et Budskab, som De maa høre, — hvis De ikke vil høre det, saa er det til Deres egen Skade og Ulykke!“

Manden stod som forstenet, — denne Rone, som han aldrig i sit Liv havde seet før, kjender ham, ved hans Navn, — drømmer han? — hvad kan hun dog ville ham? — hvad har hun dog at meddele ham?

„Hør nu Mand,“ fortsatte hun, og trængte ham tilbage ind i Stuen, — Hartmann, — De har en Son! — og hvilken Son! — en Gut siger jeg Dem — et sandt Pragteremplar af et ungt Menneske, som kun En der ogsaa har en blaa Jakke, kan sammenlignes med. — Vil De nu ikke vide Noget af Gutten, Menneske! — han, som allerede har søgt Dem saa længe! — det gamle Barn vil saa gjerne have sin Fader igjen, — er De da en Ravnfader? — Vent lidt, skal De saa se ham, saaledes som han lever, staar og gaar her paa Jorden, — jeg har selv ladet det gjøre — Billedet er mit, thi Gutten er voyet fast til mit Hjerte.“

Derpaa ilte hun ind i den anden Stue, — hun frygtede ikke nu for, at han skulde rømme bort, — kom tilbage med Billedet og stak det i Mandens Haand.

Det var et ungt Menneskeansigt, saa smukt og lyst som lutter Solskin paa en blaa Himmel. Saa aabne og venlige smilte Dinene Bestueren imøde, saa fri og tjæk bar den slanke Hals, det smukt formede Hoved! Den tykke Rone tænkte uvilkaarlig hos sig selv: „Hvorledes er det muligt, at en saadan Gut kan have en saadan mørk og frastødende Fader!“

Denne mørke og utilgjængelige Mand var imidlertid nedfunken i en dyb, taus Bestuelse af Billedet. — Ja, det var hans Gut, hans Komrad! — Som ved et Under holdt han dette Billede i sin Haand og saa ind i sit Barns Ansigt, — den Æneste paa Jorden, som han kunde falde sin!

„Nu?“ — sagde Tykke Lina langtrunkent, „nu, hvad nu?“

Da rakte Manden hende sin Haand og vendte sig bort, men hun mærkede at Haanden bævede og at hans Ansigtstræk fordreiede sig af heftig, undertrykt Bævægelse.

Og nu var den gode, tykke Kone ogsaa strax opløst i Medlidenhed og Deltagelse. Hun klappede ham paa Skulderen, saa det havde Skik, nodede ham til at sætte sig ned og fortalte ham, at hun endnu havde Noget til ham, nemlig et Brev, et meget deiligt Brev, — det var ikke forseglet, derfor havde hun læst det.

„Ja Gutten kan skrive deiligt! det maa jeg sige.“ vedblev hun glad rosende, „han har ligesaa lyst Hoved som et godt Hjerte.“

Efter disse Ord traf hun op af Kommen et Nøglesnippe, aabnede en Kommodestuffe og tog Brevet op med de Ord:

„Her er det.“

Wolf Hartman læste med tilfredede Dine følgende Linier:

„Min kjære Fader!

Jeg ventede dig udenfor Porten den Dag, du skulde blive fri, men du kom ikke, thi du var allerede kommen ud en

Dag tidligere. Nu har jeg mistet dig og vilde dog saa gjerne finde dig igjen. Vi To tilhøre jo hinanden og bør være sammen. Du har ingen Anden end mig, og jeg har ingen Anden end dig. Jeg har, fra jeg var et lidet Barn, bestandig bedet til den kjære Herre Gud for dig, og det gjør jeg endnu hver Dag, beder om, at jeg maa finde dig i denne store, vide Verden, og jeg haaber ogsaa, at det engang vil ske. Da vil jeg være dig en god trofast Søn, og naar du bliver gammel, vil jeg arbejde og sørge for dig. — Ved nu ogsaa til vor Herre og Gud, at vi snart maatte finde hinanden!

Din hengivne Søn Konrad.“

Da var det, som om en mægtig Haand kom over denne mørke Mand. Haanden tog ham med jernhaarde Greb, og han solte sig snart som kastet til Jorden og sønderknust lig et skrøbeligt Lerkar, — snart atter som løftet og båret gjennem Luften, — som om han sloi med Vinger høit — og bestandig høiere!

Længe sad han med Billedet foran sig og Brevet i den bævende Haand; Hovedet var dybt nedboiet, og Taarer, saaledes som han aldrig før havde grædt dem, rullede ned i hans tykke Skjæg.

(Sluttes i næste Hefte).

Den hellige Johannes.*)

Apostelen Johannes var Søn af Zebedæus og Salome. Zebedæus var en Fisker (Matth. 4, 21), der synes at have været velstaaende, siden han holdt Tjeneri i sin Forretning (Marc. 1, 20).

Han maa være død, strax efterat Johannes blev kaldt til Apostel; i alle Fald nævnes han ikke mere. Men en desto mere fremtrædende Plads i det Nye Testamente indtager Salome, hvis Hjerte

* Om Maaden, hvorpaa dette Arbejde er blevet til har Forfatteren i en Følgeskrivelse givet følgende Oplysning:

„Dette lille Opus er blevet til paa denne Maade: Der blev for fler: Aar siden af en Konferents givet mig i Opdrag at levere lidt Exegese til 1 Joh. 1.

var fyldt af Messias-Haab. Hun var en af de Kvinder, som tjente Herren paa hans Keiser mellem Galilæa og Judæa. (Luc. 8, 3); hun stod under Jesu Kors (Marc. 15, 41) og var med at berebe velsugtende Salver at salve Jesu Legeme med. Dog havde hun ligesom Apostlerne i Begyndelsen kjedelige Tanker om Messias og hans Rige. Jesus havde lovet Apostlerne, at i „Gjensjødelsen, naar Menneffens Son skal sidde paa sin Herligheds Throne,“ — skulde og de sidde paa tolv Throner og domme de tolv Israels Stammer. Salome greb strax Anledningen, og bad Jesus: „Sig, at disse mine Sønner (Jacob og Johannes) skulle sidde i dit Rige, den Ene ved den høire, og den Anden ved den venstre Side.“ Men denne Tragten efter den højeste Rang stemte ilde baade med Messierens Lære og Exempel. Thi „hvo, som vil være stor blandt Eder, han være Eders Tjener“; og „Jesus var kommen, ikke for at lade sig tjene, men for at tjene.“

Zebedæus har uden Tvivl, ofte havt sine Sønner med sig paa Genesareths Sø og oplært dem i sin Haandtering; thi vi møde dem senere, som opvante Fiskere. Men Moderens Undervisning har vist heller ikke manglet. Ligesom det heder om Timotheus, at han fra Barndommen kjendte den hellige Skrift; hans Moder Lois og hans Moder Eunike havde undervist ham deri: — saaledes har vist ogsaa den fromme Salome tidlig undervist sine Børn om Guds underbare Fo-

relser med Israel og om hans Forjættelser til dem om Messias. Paa Skole manglede det dem heller ikke. Thi paa den Tid var der i Jødeland oprettet Skoler, hvor alle Børn maatte møde frem, saasnart de havde naaet Sævaars-Alderen. Bethsaida, Johanneses Fødested, havde da ogsaa sin Skole, hvor Johannes gjorde Begyndelsen i de boglige Kunster. Senere blev han en af Johannes den Døbers Lærlinge. Som Saadan var han maaffte en Tilfuer ved Jesu Daab. Døberens Bodsprædikener maa i en særdeles Grad have grebet den ildfulde Ungling; og de tydelige Udsagn om, at Frelseren allerede stod midt iblandt dem, maa have været det Messias-Haab, som Salome havde vaft hos sit Barn. Johannes skulde dog ikke blot haabe, men ogsaa bestue; thi en Dag pegede Døberen paa Jesus sigende: „Se det Guds Lam.“ Det var tidlig paa Dagen; Tilhørestjæren var endnu ikke kommen. Kun To af Døberens Disciple vare tilstede. Den Ene var Andreas, Simon Peders Broder; den Andens Navn nævnes ikke; men Beretningen herom i Joh. 3 Evangelium er aabenbart strevet af et Diævidne, saa det maa have været Johannes selv.

De to Disciple lode sig ikke forgiæves henvise til Frelseren. De fulgte Jesus og spurgte efter hans Opholdssted. Jesus sagde: „Kommer og ser.“ „Og de kom og saa, hvor Jesus opholdt sig, og bleve den Dag hos ham.“ Dette maa have været en velsignet Dag for Johan-

Jeg vilde da gjerne blive kjendt med Johannes for desbedre at løse min Dpg.:ve. Saa saaldt det mig ogsaa ind, at man gjerne finder et Billede i Begyndelsen af et Skrift, — jeg ihntes da, at det var pasjende at male et Venn:Portræt af Johannes foran Egegejen. Det Hele blev oplæst for „R. R. B. Kreds-Konferentz“ i et nylig afholdt Møde. Der var ikke Tid til at gennemgaa det ordentligt. — Forfatteren ytrer i ernæst en beskedent Tvivl om Arbejdet's Værdigh'd til at trykkes. Vi tro, at Læseren vil takke ham for hans Fliid, og det er os kjært at kunne gjengive dette vakre Apostelbillede i „For Hjemmet“.

Red.

nes, „en Dag hos Jesus i det Stille.“ Dette Møde gjorde et uudsletteligt Indtryk paa ham. Endnu, da den alderstegne Apostel i det fjerne Gjesus skrev sit Evangelium, kunde han noie erindre sig Kloffeslettet for denne forste Sammenkomst med Jesus. „Det var ved den 10de Time“ (Joh. 1, 40). Johannes bruger her naturligvis ikke den jo disse men vor Inddeling af Døgnet, som ogsaa var den gjængse i Romerriget. Joh. levede blandt Hedninger, og skrev med specielt Henblik paa dem. Hadde han her brugt den jødiske Inddeling af Døgnet, da havde han anmærket det, ligesom han ellers omhyggelig forklarer alle jødiske Udtryk, som maatte være usforstaaelige for Hedningerne. Hermed stemmer da ogsaa Udtrykket: „Og de bleve hos ham den Dag“ (Joh. 1, 40). (Eml. Joh. 19, 14, med Marc. 15, 1, 25).

Sambæret med Jesus den Dag, var altsaa ikke kort. Foruden Andreas og Johannes var ogsaa Peter, Filip og Nathanael tilstede. Og saa meget fik de se og høre den Dag, at de erkjendte, at de havde fundet den, „om hvem Moses har skrevet i Lovens ligesom og Profeterne, Jesus.“ Ja Nathanael bekyndte: „Rabbi! Du er Guds Søn, du er den Israels Konge.“

Senere træffe vi Jesus og Johannes igjen ved Genesareths Sø. En stor Folkevrimmel trangte sig ind paa Jesus for at høre Guds Ord. Han traadte ind i Peters Stib og lærte Folket derfra. Efter endt Prædiken udfastede Peter paa Jesu Ord sit Garn og fangede saa stor en Fiskebræt, at en Rædsel kom over ham og hans Kamerater. Men fra nu af fik disse Befaling til at udfaste Ordets Garn paa Folkehavets Dyb og fange Mennesker (Luc. 5, 1—11). Senere „kaldte Jesus sine Disciple frem

og udvalgte af dem Tolv, som han kaldte Apostler.“ Blandt disse var da ogsaa de to Zebedæis Sønner, Jacob og Johannes) Disse fik Tilnavnet Boanerges, det er Tordensønner. Derved betegnes vel fornemmelig deres Midtjærhed og Jver i deres Livsgjerning. Men det sigter vel ogsaa til det heftige Sindelag, som de ved et Par Leiligheder lagde for Dagen. Engang da Jesus ikke fik Herberge i en af de Samaritaners Byer, fordi hans Ansigt stadigt var vendt til at vandre til Jerusalem, — bade Jacob og Joh. at Jld maatte falde ned fra Himlen og fortære dem. En anden Gang saa de En, som uddrev Djævel i Jesu Navn; de forbød ham det uden at spørge, om han var sendt af Jesus eller ikke.

Men i Mesterens Skole blev Joh.s Sind saa sutret, at han er bleven „Kjærlighedens Apostel.“ I Modstætning til det ophrusede Sind, som aabenbarede sig hos den unge Discipel, findes der hos den alderstegne Apostel en staaende Kjærlighed, som tørster, ikke efter den Bildfarendes Undergang, men efter hans Frelse. Derom vidner det tronverdige Sagn om en Yngling, som Joh. overgav til en Biskop med de Ord: „Denne skal du i Sandhed svare mig for. For Menighedens Afsyn, i Christi Navn være han dig anbefalet.“ Da Joh. senere erfarede, at den unge Mand var falden i Fortvivlelse, og var bleven en Røverhøvding, ilede han med at opsoge den Forvildede. Johannes blev fangen af Røverne og paa Begjæring stray ført til deres Hovding. Da denne gjenkjendte Johannes, gav han sig stamsfuld paa Flugt. Men Johannes ilede efter ham og raabte: „Hvi slyr du for mig, min Søn! for mig, din Faber, en ubevæbnet Olding? Ynk mig Barn! frygt ikke! Der er endnu Haab for dig til Livet

Jeg vil svare Kristus for dig, og gjøres det nødigt, vil jeg gjerne gaa i Døden for dig, som Herren gjorde for os. Min Sjæl vil jeg give hen for din. Stands dog, tro mig! Jeg er sendt af Kristus.“ Og den værgeløse Olding overvandt den bevæbnede Rover ved — Kjærlighed.

Særkendet paa Johannes's hele Virksomhed saavel som paa hans Skrifter, er Kjærlighed og Mildhed; det aander alt sammen af Kjærlighed. Ingen af alle de hellige Skribenter har talt saa varmt og inderligt om Guds Kjærlighed eller om Broderkjærlighed som netop Johannes. Om Guds Kjærlighed siger han (Joh. 3, 16): „Saa har Gud elsket Verden, at han har givet sin Søn, den enbaarne, paa det at hver den, som tror paa ham, ikke skal fortabes men have et evigt Liv.“ „Deri bestaar Kjærligheden, ikke at vi har elsket Gud, men at Gud haver elsket os, og udsendt sin Søn til en Forsoning for vore Synder“ (1 Joh. 4, 10). Ja, „Gud er Kjærlighed,“ siger han 1 Joh. 4 11. Om Broderkjærlighed siger han: „Har Gud saaledes elsket os, da ere vi skyldige at elske hverandre“ 1 Joh. 4, 11.

Hvem er saa fald, at han ikke har følt den opparmende Kraft i disse Ord af Johannes? Da han paa Grund af Alverdomsivagthed ikke længere kunde gaa til Menighedens Forsamling, lod han sig bære derhen, og hver Gang sagde han med svag Stemme: „Bornille! Elfter hverandre“ Paa Spørgsmaalet, hvorfor han stedse gjentog dette samme, svarede han: „Fordi dette var Herrens Befaling, og fordi det var nok, naar dette Ene stede.“

Grundtrækket altsaa i Johannes's Apostel-Virksomhed er Kjærlighed. Der mangler ham dog ikke paa strengt Alvor ligeoverfor Syndens Udbrud, især ind-

brydende falsk Lære. Hans Kjærlighed til Frelseren tillod ham ikke at være en taus Tilskuer til, at Løgnen skulde staa jevnbørdig med Sandheden. Derfor siger han: „Derfor Nogen kommer til Eder og ikke fører Christi Lære, saa modtages ham ikke i Eders Huse og byder ham ikke velkommen“ (2 Joh. 10). Johannes er ikke af de Evangelister, som ikke bruge Loven; han bryder heller Lovens Brod af ved Evangeliet. Som en „Tordenen“ lader han Tordenen fra Sinai stralbe; men han har og Evangeliets Balsom for det sonderknuste Hjerte. Baade Moses og Jesus kommer til sin Ret.

Der er tre Apostelnavne, som ofte nævnes sammen i Evangelierne; det er Peter, Jacob og Johannes. Jesus synes at have pleiet en fortroligere Omgang med disse end med de Andre. Da han opvakte Jairi Datter fra de Døde, „tillod han ikke Nogen at følge med uden Peter, Jacob og Johannes“ Marc. 5, 37. Disse Tre vare ogsaa dernest Vidner til Jesu Forklarelse paa Bjerget, da „han forvandlede for deres Øine, og hans Ansigt skinnede som Solen, men hans Klæder bleve hvide, som Lys“ (Matth. 17). De samme Tre tog Jesus med sig, da han led i Urtegaarden, for at de skulde vaage og stride med ham i Bønnen. Jesus havde en større Fortrolighed til disse end til de andre Apostler. Men Johannes elskede han mest af dem Alle. Evangeliet beretter os, „at der var en af Jesu Disciple, som ved Bordet (ved den sidste Madværd) laa op til hans Skjød, hvem Jesus elskede“ Joh. 13, 20. Han nævnes oftere ved dette onnne Navn: „Den Discipel, hvem Jesus elskede“

Denne Discipel indsatte da og den dende Frelser til Forfølgelse for sin Moder: „Der Jesus da saa sin Moder og

den Discipel, som han elstede, staa hos (Korset), siger han til sin Moder: Kvinde: se, det er din Son. Derpaa siger han til Discipelen: se, det er din Moder. Og fra den Time tog han hende hjem til sig" (Joh. 19, 26 f.) Dette var for Johannes et dyrebart Testamente, og med kjærlig Omhu har han ganske vist pleiet „den Velsignede blandt Kvinderne," paa hvem den gamle Simcons Ord nu opfyldtes: „Ogsaa din Sjæl skal et Sværd gennemtrænge."

Men ligesom Jesus elstede Johannes mest af alle Disciplene, saaledes har Johannes en større Kjærlighed til Jesus end alle de Andre. Det kommer til syne under Jesu Lidelse. Biskop flygtede Johannes med de andre, da Jesus fortes fangen fra Getsemane; men han befundede sig og fulgte med ind i den Upperste-Prests Palads forat se, hvorledes det vilde gaa Herren. Ved Johannes's Hjælp fik ogsaa Peter komme ind; thi Johannes var kjendt med Upperste-Presten.

Alle de andre Apostler turde ikke følge derhen. Hvor maa det ikke have smertet Johannes at se sin elstede Mester mishandlet! Hvor oprøende at se Søndene slaa Jesus paa den anden og spytte ham i Ansigtet! Dette maatte Johannes se paa uden at kunne hjælpe sin Herre; thi Jesus havde i Urtegaarden frabadet sig Peters Forsvar med de Ord: „Stik dit Sværd i Balgen!" „Johannes's Indre var ganske vist oprørt; men i Jesu Skole havde han lært at dæmpe sit heftige Sind. Han nedbad ikke længere Ild over Jesu Fiender, skjønt han nu, som det synes, havde bedre Grund dertil end nogenfinde for. Men den følgende Dag viste det sig tydeligt, at Johannes elstede Mesteren mere end alle de andre Disciple. Medens Modet spigtede de Andre, — ja selv Petrus, Klip-

pe manden, holdt sig skjult, — saa fulgte Johannes med til Golgata, og var rede til at dele Skjebne med Jesus. Kjærligheden til Jesus bragte ham til at glemme den Fare, han selv svævede i. Ligeledes da Kvinderne paa Paaskemorgen fortalte Disciplene, at Herren var taget bort af Graven, løb Petrus og Johannes strax derhen; men Johannes løb foran, hurtigere end Peter og kom først til Graven." Det var atter Kjærligheden, som betingede hans Fjød.

Det lakker nu til Ende med Johannes's Skoletid. Endnu nogle Gange aabenbarede Mesteren sig for Disciplene. Til Slut forte han de Elleve ud til Bethanien ved Oliebjerget, og idet han velsignede dem, blev han optagen til Himlen. Men før Afsteden bød han dem biev i Jerusalem, indtil Talsmanden kom til dem; han, den Sandheds Mand skulde vejlede dem til al Sandhed. I tre Aar havde Johannes fulgt Jesus; meget havde han seet og hørt; meget havde han lært, og vi have haft Anledning til at iagttage den Sindets Forandring, som foregik hos ham. Jesus vilde ikke blot ved Ord og Mirakler bringe Disciplene til at erkjende, at han var Messias, men han vilde ogsaa dygtiggjøre og opdrage de Tolv til Apostelembedet. Men de kunde ofte ikke fatte hans Undervisning. Det var vist ikke blot under en Samtale, at „de forstode Intet deraf, og denne Tale var skjult for dem, og de forstode Intet af det, som blev sagt." Men hvad der endnu stod uklart for dem, skulde de siden lære i den Helligs Lands Høiskole.

Paa Pintsedag blev Manden udgydt over dem paa underbar Maade. Der hortest en Vyd som af et fremfarende vældigt Veir, og der viste sig paa dem stilte Tunger som af Ild. Fra nu af soandt Uklarheden og det kjødelige Sind

mere og mere; thi Vinden og Jlden havde en lutrende Kraft. Disciplene havde vel tidligere bekendt deres Tro paa Jesus som Messias. Men mangen Gang maatte Jesus bebreide dem deres Vantro og Hjerters Haardhed.

Men fra hin Pintsedag af vise de en stadig urøffelig Tro selv under de største Painsler. Men nu vil vi tage i nærmere Oplysning Johannes's Apostelvirksomhed. (Sluttes).

„Tusend-Bogen.“

Denne gamle Psalmebog har et godt Ord blandt det norske Folk og fortjener det ogsaa; den horer blandt de Boger, som hjalp til at bevare Kristentroen og Kristenlivet hos en Del af Folket, medens Rationalismen forforte Andre, da den paa enkelte Steder endog lod fra Prædikestolene. Vi har faaet Leilighed til at gjøre os nærmere bekendt med et Exemplar af nævnte Bog. Titelen lyder saaledes: „En ny Dansk og Norsk Fuldkommen Psalme-Bog, hvor udi findes Et Tusinde Psalmer og Sange, Hvilke med største Flid ere samlede af Mester Hans Thomefons samt andre fornemste gamle, beste og Nyeeste Psalme-Boger. Nu til hver Mand's Nytte og Andagt saa indrettet, og fuldkommen udstædt, som den tilforn icke været haver. Paa ny igjen colligeret og efter manges Begier formeret, og Tredie gang til Trykken bekostet Af Sal: Margrethe Hans Hof's Dg Jindis tilkjøbs hos hendis esterladte Arvinger.“ — Dette maa nu vel bare være den saakaldte „Smudstitel“, da hverken Aarsstal eller Trykkested er angivet. En stor Del af de bedste Psalmer, som vi finde i Kingos, Guldbergs, Synodens og andre Psalmebøger, lyser os imøde fra disse gamle Blade; men af de Psalmer, Kingo selv digtede, findes her ingen; Bogen

tilhører en tidligere Tid. Den første Del af Kingos Psalmebog (Vinterhalvaaret fra Advent til Paaske) udkom 1689. Da denne „Tusend-Bog“ anfører Kong Kristian den Fjerdes Valgsprog: Regna Firmat Pietas (: Gudsfrøgt styrker Rigerne), hvortil der findes en Akrostikon-Psalme, og da den ogsaa har et Akrostikon paa Navnet „Christianus Rex Danica“, saa tør vi slutte, at den ikke kan være trykt senere end 1648. Et Akrostikon er et Digt, i hvilket Liniernes eller Versenes Begyndelsesbogstaver udgjør et Navn. F. Ex. i Psalmen: Herre Jesu Krist, min Frelser du est, udgjør Begyndelsesbogstaverne til de 4 første Vers et Akrostik til Navnet „Hans“. I en gammel Dødbog, kaldt „Naadens aandelige Markedstid“ udgjør Sangen „I Verden her saa mangen Gang en Kristen sælder Laare“ et Akrostik paa Forfatterens Navn, „Jonas Ramus.“ Men tilbage til vor Tusend-Bog: Det Exemplar, vi har foran os, og som altsaa er mindst 237 Aar gammelt, har visseleget oplivet, trostet og styrket mange bedrovede Kristenhjerter baade i Danmark og Norge, men den største Del af dens Historie er ikke opstrevet i denne materielle Verden. Saameget ved vi dog, at den i Aaret 1822 blev folgt af en Mand i Bardal, og at en from Enke har bragt

den med sig derfra til Balbers, hvorfra den saa har fundet Veien til Amerika. Denne Bog er temmelig forskjellig fra vore almindelige Psalmebøger; den indeholder flere Psalmer paa Latin, forskjellige aandelige Viser, en „Kim=Stoek“ af

Dr. Peder Palladius med mere, som det kunde interessere Læserne at blive bekendt med. Maaſte vil der siden gives Leilighed til at meddele Noget deraf i „For Hjemmet“.

Hertug Bugislav den Store af Pommern og Bonden Hans Lang.

(1474).

„Hvad er det for en Gut, som slaaes derude med de unge Dagdrivere? Se, hvor han sætter sig i Forsvarsstand, hør, hvor han smyser af Brede. Albuerne stikke ud igjennem hans Ermer, og der er store Huller paa hans Sko. Hvilken Sorg han maa gjøre sin Familie.“

Det var Bonden Hans Lang, som udtalte disse Ord, medens han i Rügenwalde stod og lagde Sadelen paa sin Hest og samtalede med Vertshusholderen, hvis Hus han var i Begreb med at forlade.

Berten svarede sukkende: „Det er Hertug Bugislav; Ingen sørger for ham, hverken Forældre, Riddere eller Prester; men saaledes løber han hver Dag igjennem Byen med sin Broder. Hvert Dieblit er han i Elagsmaal; han spiser, hvor han faar Mad, og viser sig neppe paa Slottet.“

„Taler du alvorlig, kan dette være Hertug Bugislav?“ spurgte den forbausede Bonde. „Dg Ingen sørger for ham, siger du. Hvorledes kan det gaa til?“

„Eiden vi ere alene, kan jeg fortælle dig det,“ svarede Berter. „Fra den Tid af, at hans Moder har forladt sin Egteskælle i Wolgast for at leve her med Masſow, hendes altsformaaende Yndling, have de unge Prindsjer været hende

en Torn i Diet. Det ser ud, som om hun ønskede dem Døden, og hun behandler dem slettere, end man pleier at behandle et umælende Dyr. Ofte maa de tilbringe Natten i Stalden og ligge paa det bare Straa, hvis ikke en af Tjenerne skulde være saa medlidende at brede sin Kappe derover. Hverken Fornemme eller Ringe vove at sige et Ord hertil; thi Frygten lukker deres Mund — de vide, hvilken Kvinde Moderen er, og kjende Masſows Grusomhed.“

Bonden kastede opbragt sin Sadel paa Jorden og gif i heftig Bevægelse nogle Skridt fremad, derpaa standsede han igjen, tog sin Hue af og hævdede Næsen mod Himmelen, medens hans Læber bevægede sig til en sagte Bøn. Da den var endt, gif han atter fremad med raske Skridt og en bestemt Mine.

„Hertug Bugislav,“ raabte han, „kjære Prinds, hør et Ord.“

„Hvad vil du, Bonde? Skynd dig, den, som jeg forfølger, standses ikke for at vente paa mig.“

„Lad ham kun løbe. O, Hertug Bugislav, tænker du da ikke paa, at du er en Prinds, at du ikke mere er et Barn, men næsten en Mand? Al, hvorledes er det, du opfører dig? Har du da ikke mere nogen Moder? Se paa dine Albuer og paa dine Fødder.“

„Du usle Bonde, hvad kommer det dig ved?“ Og han slog ham saa haardt i Ansigtet, at det blev overstrommet af Blod, og fortsatte derpaa sit Lob, idet han dreiede ind i en anden Gade.

Hans Lang opgav imidlertid ikke det ædle Forsæt, han havde fattet. „Hold min Hest,“ sagde han til Verten; „jeg vil se efter ham, jeg har alligevel gode Tanker om ham, hvor slet han end har behandlet mig.“ Derpaa ilede han efter Bugislav og raabte: „Hertug Bugislav, kom endnu engang herhen; vær uden Frygt, hvad du gjorde mod mig er glemt.“

Ynglingen nærmede sig med en spottende Mine og spurgte: „Hvad vil du da, din Nar?“

„Hertug, betragt mig som din Undergivne og lad mig gjøre dig en Foræring. Jeg vil klæde dig, som du bør være klædt — og du vil ikke tigge Madsom om at gjøre dig denne Tjeneste? Jeg kan ikke finde mig i at se dig løbe om med Dagdrivere og opføre dig som dem. Derksom Nogen har Medlidenshed med dig, saa er det den gamle Hans Lang, og han vil drage Omsorg for dig.“

Prindsen stod bleg og heftigt bevæget; Taarer strømmede ned over hans Kinder, og da han vendte sit Blik henimod Slottet, græd han endnu bitrere, men syntes ikke at kunne faa et Ord frem.

„Jeg ved, hvad du vil sige. Men bær Alt i Tausshed og med Taalmodighed. Gud tilgive dine Fiender.“

Nu tog han Bugislav med sig, kjøbte en Klædning til ham tilligemed Kappe, Stovler, Sporer og en besjeddret Hat, og sagde endelig: „Skulde jeg end komme til at hode for, hvad jeg har gjort, saa angres jeg det alligevel ikke. Derksom jeg tænkte som alle Andre, saa vilde du uden Tvivl være fortabt. Men, Hertug Bugislav, fra nu af maa du ikke trætte,

ikke slaas mere. Opfør dig som en Prinds og lob ikke omkring med alstensk Pak. Gaa heller ikke ind til Borgene for at spise; men er du sulten, saa kom til mig. Der er en Mil herfra til Lauzig, derfor lader jeg dig beholde min Hest; jeg skal tale til Verten om, at han maa passe den. Og nu falder det mig ind, hvorledes er du forsynet med Linned og Strømper? Nu, nu, suk ikke, min Gamle derhjemme skal nok vide Raad derfor. Glem endelig ikke, min kjære, unge Herre, at du er 16 Aar, og at du er en Prinds, og kom saa snart til mig.“

Bugislav, som hidtil havde været som lynslagen, fattede sig nu og greb Oldingens haarde Haand: „Gud gjengjælde dig, jeg kan det ikke; min Sorg maa vise dig, hvor dybt jeg angres. Men Hans Lang, kjære Fader, endnu en Bøn, derksom min Broder er sulten, maa han da følge med mig?“

„Der talte du som en brav Gut. Lad ham kun komme; derksom jeg blot kunde, vilde jeg ogsaa gjerne oplæde ham; men til næste Aar faa vi se. Farvel!“ Med disse Ord bortskjernede Bonden sig, medens den unge Prinds tankesfuldt stirrede efter ham.

II.

Hans Lang arbejdede i Haven bagved sit Hus; pludselig kastede han Spaden, og hans Mine straalede af Glæde; en ung, smækker Mand kom rask ridende gennem Landsbyen.

„Det er Bugislav,“ raabte han, „det maa være Hertug Bugislav. Se, Rone, hvor smukt han sidder tilhest. Gud bevare ham, han har et godt Hjerte. Velkommen, Hertug Bugislav; men hvorfor er du ikke kommen for? Jeg har ventet dig hver Dag — og hvor er din Broder?“

Bugislav svarede med en bedrøvet og hemmelighedsfuld Mine: „Kom nærmere hen til Gjerdet; alene dig kan jeg betro, hvad der er hendt.“ Og idet han boiede sig ned imod Oldingen, hvis Haand han trykkede, tilfoiede han: „Kasimir er idag bleven myrdet.“

„Du maa tage feil, min Son; det er umuligt.“

„Alt, Himlen give, det var saa vel. Men igaar var han frisk og sund, og idag er han død. Masjon paaftaar, at han har faaet et Slagtilfælde; men Hofnarren siger, at han er bleven kvast. Og nu bliver ogsaa jeg ventet paa Slottet; min Moder, som aldrig pleier at bryde sig om mig, har ladet mig falde ved Kantakeren. Hun er bedrøvet, lod hun mig sige. Vør jeg gaa derhen?“

„Ja, du maa adlyde. Hvem ved, om Hofnarren har sagt sandt, og om hun ikke virkelig længes efter dig; hendes Moderhjerter kan være blevet rørt. Du maa ikke vise Mistro eller Mangel paa sønlig Yndighed; men det er godt, at du har mig i Nærheden. — Johan, sabel hurtig den hvide Hoppe. — Jeg vil staa udenfor Slottet, og dersom man vil lægge Haand paa dig, saa raab af alle Kræfter om Hjælp og drag dit Sværd. Jeg skal ile til og forsvare dig.“

„Nei, nei, jeg vil ikke udsætte dig for Fare.“

„Ih, du ved ikke, hvorledes dine Ord gaa mig til Hjerte. Skulde vel jeg lade Pommerns sidste Haab gaa tilgrunde? Om Døden træffer mig idag eller imorgen, hvad har saa vel der at betyde? Kom, giv mig mit Sværd; den unge Prinds er alene, og der er et farligt Bilshvin inde i Stoven.“

De begav sig nu hurtig afsted til Bøen, og her henvendte Hans Lang sig til Vertshusholderen: „Jeg tror, at du

er Hertugen hengiven, og derfor vil jeg betro mig til dig. Vi gaa nu op til Slottet; men dersom Jngen af os er vendt tilbage inden Aften, saa send et Bud til Wolgast og til Barth og lad vor Fyrste vide, at ogsaa Bugislav er død. — Og nu, min unge Ven, maa vi afsted. Jeg haaber, at din Frygt vil vise sig ugrundet, og jeg stoler paa, at Gud vil hjælpe dig, saa at du hverken ved dine Miner eller din Opførsel rober nogen Mistillid; men læg nøie Mærke til Alt. — Se saa, der er Porten,“ foiede han derpaa til, „gaa ind og glem ikke, at Gud ogsaa er her.“

Dybt betymret saa imidlertid den gamle Bonde efter den Vortgaaende; selv tog han Plads ved en Fordybning i Muren, der var bestemt for Hertugindens Yndlingsmynde og hjælede for Hunden for at blive taalt der. Han sad ubevægelig med Ryggen støttet mod Muren, og lod som han sov, medens Folk gik frem og tilbage forbi ham.

Saaledes sad han til Aftenen saldt paa, uden at Bugislav kom tilbage. Bistnok havde han intet Modraab hørt, men hans Hjerte var tungt og uroligt. Endelig aabnedes en Dør, og med et halvt mistroisk Udtryk i sit Ansigt, men med venlig Stemme, raabte den udtrædende Prinds tilbage i Salen: „Jeg kommer snart igjen, Moder; jeg vil blot faa mig et Glas M; thi jeg er nærved at dø af Tørst.“

Han holdt et Stykke Smorrebrod i Haanden, og bagefter ham kom Hofnarren, som hemmelig hvijskede ham i Øret: „Død!“

„Død?“ gjentog Bugislav.

Narren hvijskede endnu sagtene: „Spis ikke — det er forgiftet — kast det til Hunden.“

Bugislav adlød, og Narren vedblev:

„Din Fader er død, og man vil, at du skal dø idag, som din Broder døde igaar.“

Derpaa fjernede han sig hastig, svingende en af den Tids bekjendte Melodier.

Den tro Hans Lang, hvis Sandsfer vare anspændte til det Yderste, havde opfattet enkelte af Marrens Ord, og han hvistede: „Bort herfra — ud igjennem Bagporten — vi maa flygte over Marken; jeg skal gaa tilbage og hente Hestene.“

Han viste paa Hunden, paa hvem Giften allerede begyndte at virke, saa den vred sig i Krampetrækninger.

Som to Forbrydere sneg de sig igjennem en mørk Gang henimod Bagporten; men snart hørte de Skridt og Masfjows Stemme, som raabte: „Bugislav, Bugislav!“ De trykkede sig sammen i Mørket. Masfjow kom med hastige Skridt lige til det Sted, hvor de stod, derpaa standsede han og lyttede; men som om han Intet havde hørt, gik han igjen videre, og man hørte paany Raabet: „Bugislav, Bugislav!“ gjenglyde i det mørke Slot.

„Afsted“, hvistede Bonden, „der er intet Dieblit at tabe; men vi maa ikke løbe, vort Hastverk kunde vække Mistanke. Det er nu saa mørkt, at vi ikke ville blive kjendte.“

De gik over en Bro, derpaa hen over en Mark og naaede saa et Buskads.

„Vent her, indtil jeg har hentet Hestene“, sagde Hans Lang, „og skulde jeg ikke komme tilbage, kjære Son, saa Farvel. Tag disse Penge, saa at du i nærmeste Landsby kan kjøbe dig en Hest. Du har hørt, at din Fader er død, og saaledes er nu du Hersker i Landet. Skynd dig til Barth, din gamle Onkel Wordislaw er en ædel Fyrste; drag ind i Bher, Landsbher og Klosters og for-

lang overalt bevæbnede Ledfagere, saaledes som det passer sig for din Rang.“

Endnu engang trykkede de hinandens Hænder, saa sneg Oldingen sig tilbage til Bhen, hvorfra han dog snart kom igjen, førende en Hest ved hver Haand.

„Nu maa du afsted, Nattens Mørke vil beskytte dig. Bhen er fuld af Folk, som lede efter dig; tag min Hoppe, den er den raskeste.“

„Følger du ikke med mig, Fader?“

„Nei, jeg er gammel og svag; Nytte kan jeg ikke gjøre dig, men maasse opholde dig paa Flugten.“

„Men Masfjow vil lade sin Hevn gaa ud over dig, hvis du bliver her og trodser ham.“

„Jeg skal holde mig skjult nogle Dage, og naar du fra den nærmeste By truer ham med din Brede, bryder han sig ikke mere om mig og indser, at nu er det blevet din Tur at regjere. Gud være med dig, min Son, jeg anbefaler dig i hans Baretægt. Og glem aldrig at arbejde for dit Lands vel.“

Den unge Fyrste red bort, medens Bonden blev staaende og ængstelig lyttede til Hestens Hovslag, indtil de døde hen i det Fjerne.

III.

I Rügenwalde var der Stads og Festsighed, alle Gaderne vrimsede af Folk — Raadsherrer, Borgere og Munke udstødte Jubelraab ved Synet af den herlige Yngling, som, klædt i Purpur og Hermelin, red fremad paa en stolt aadlufst Ganger og fulgtes af høie Geistlige, hundrede Grever og hundrede Baronier. Hest fulgte tæt efter Hest; det fyrstelige Banner vaiede, og Raabet: „Leve Bugislav, Leve Hertugen!“ lød fra den forsamlede Mængde. Alle hilsede ham med den samme Jubel, Presterne og Folket, de fornemme Damer

og Borgernes Koner og Døtre. Hertugens Blik spævede imidlertid omkring, som om han søgte Nogen, og tilsidst gav han en Page et Vink; man førte en uanseelig hvid Hoppe hen til ham, og denne besteg han nu, idet han sagde: „Hans Lang er her da ikke?“

„Ingen har seet ham,“ lod Svaret.

„Følger mig da til Slottet.“

Portene aabnedes, saasnart Herolderne nærmede sig, og da Toget naaede det Sted, hvor forud Hertugindens Indlingshund havde haat sin Volig, se, da sad Hans Lang der og søgte forgjæves at standse de Taarer, der strømmede ned af hans Kinder. Hertug Bugislav sprang af Hesten og lige for sit fornemme Følges Dine slyngede han sine Arme om sin fattige Vassal. Man stimlede sammen om dem, og Bisaldsraab hørtes fra alle Kanter; men de forstummede igjen, for at man kunde høre Hertugens Ord.

„Tak, Tak, min gamle Ven,“ sagde denne, „lad mig nu vide, hvad du ønsker. Hvorledes kan jeg gjengælde dine Opoffelser? Du er fri fra denne Stund; men hvad kan jeg gjøre, som er dig og mig værdigt?“

Den gamle Bonde blev hel forvirret

og svarede: „Bugislav, hvilke Ord; vil du da frænte mig? Hvad jeg har gjort, gjorde jeg af Kjærlighed til Gud. Friheden modtager jeg ikke; thi jeg er tilfreds i min Stilling og ønsker intet bedre. Men her er min Haand, kan jeg som tidligere tjene dig med mine Raad, saa gjør jeg det gerne; thi det siges, at man ved Hoffet ofte skjuler Sandheden for de Store. Skal jeg derimod helst lade være at tale, saa er det ogsaa godt.“

„Nei, nei, du skal altid vedblive at være min vise Raadgiver,“ raabte Bugislav, „og for at give dig et offentligt Bevis herpaa, vil jeg stroy raadspørge dig her paa Stedet. Min Moder er paa sin Flugt taget tilfange tilligemed Masjom — skal jeg nu følge mine Ministres Raad og hegne mig paa hende?“

„Hun har nok at bære i sin Skam og sin Anger — lad hende drage bort og søge Forsoning med Gud.“

„Kantsler, du hører denne Dom; sig til min Moder, at hun kan drage, hvorhen hun ønsker.“

Og da Bugislav havde udtalt disse Ord, greb han Hans Langs Haand og førte ham ind i Slottet under Mængdens Jubelraab. (For Ungd.)

Til Alle, der har været Elever ved Luther-College i Decorah.*)

Fru Brandt, den ædle Moder for Luther-Collegets store og vidt adspredte Discipelskare er død.* Dette Budskab har skildt mange Hjerter med dyb, oprigtig Sorg. For en Elev ved Luther-College at kjende hende var at elske, ære

og agte hende som en Moder. Naar hun kaldte os sine Søner, saa var det mere end bare Ord, hun stræbte efter at være det i Sandhed. Og netop derfor er det os nu en Trang at saa være med at hædre hendes Minde.

*) Optaget fra „Fædrelandet og Emigran.en“.

Da der under Fællesmodet i Chicago blev sammenkaldt et Møde af Luther-Collegeis forrige Elever, ytrede der kun en Mening om, hvad vi onstede og vilde. Vi onstede at være med at rejse hende en passende Mindestotte. Og ligesom dette var vort Ønske og vor Trang, saa tænkte vi, at ogsaa alle de Andre tænkte og folte, som ikke vare tilstede.

Der blev derfor nedsat en Komite, der skulde udstede en Opfordring til Alle, som har Hjerte for Sagen, at være med og yde et Bidrag til dette Niemed. Denne Komite skulde ogsaa modtage og kvitere for indsendte Penge og sende dem til den paa samme Møde valgte Hovedkassierer, Prof. Koalkvam. Herved sker da denne Opfordring. Noget nærmere Begrundelse af Samme behøves neppe. Vi antager som givet, at der kun er en Mening om dette af Alle, der i kortere eller længere Tid har været Elev ved Luther-College, hvilken deres Trosstilling nu end maatte være, og denne ene Mening og Trang er uden Tvivl: vi vil Alle være med.

Fru Brandts Belgjorenhed var ikke af den Art, at den netop var ioinesaldende for den store Mængde. Hendes Belgjorenhed var Moderens, mere i det skjulte, og hvad man kalder i det Smaa; men den, der kjender, hvilke Krav denne alt omfattende, utrættelige, selvopofrende Kjærlighed gjorde paa hendes Tid og Midler, der stod til hendes Raadighed,

den, der kjender lidt til, hvor opfindsom hun kunde være, naar det gjaldt at skaffe Midler til Andres Hjygge, Glæde og Gavn tilveie, maa befjende, at har der nogeninde levet en Kvinde, om hvem det kunde siges, at hun glemte sig selv, naar det gjaldt at hjælpe Andre, da kan dette i Sandhed siges om hende. Herren velsigne hendes Minde og lade det tjene os Alle til Gavn! Lad os nu ogsaa i Gjerningen vise, hvad vort Hjerte folte, da Budskabet om hendes Død naaede os. Lad os rejse hende et Minde, som kan vidne baade for den nulevende og for de kommende Slægter om, at den sande, ædle, selvopofrende, bramfrie, ægte Kristentjærlighed endnu fandtes iblandt os, og at den agtedes, æredes og erindredes af os med Taknemmelighed.

Alle Bidrag fra Minnesota Distriktet sendes til

Rev. J. N. Rildahl,
Holden P. O., Goodhue Co., Minn.

Fra Iowa Distrikt til

Rev. S. J. Strand,
Northwood, Worth Co., Iowa.

Fra Østlige Distrikt til

Rev. N. J. Ellestad,
Scandinavia, Waupaca Co., Wis.

Erbedigst

N. J. Ellestad.

J. N. Rildahl.

S. J. Strand.

Komitee.

Sohelten Peder Tordenstjold.

(Fortsættelse.)

Ingen Befaling var Væssel mere kjærlommen end den, han modtog ved sin Ankomst til Kjobenhavn, paa Fre-gatten „Naa“ at seile til Pommern for

at overbringe Breve til Kongen, der endnu ikke var vendt tilbage fra sit tydske Felttog. Vi have flere Gange haft Leilighed til at berøre den person-

lige Hengivenhed, han nærede for Kong Frederik den Fjerde, det saa at sige fortrøelige Forhold, hvori han stod til ham, og han ilede til ham fra Søens Farer og Kamp, næsten som en Son til sin Fader, for at tale med ham, klage sin Nød for ham og glæde sig med ham over sine Bedrifter. Paa sin næsten barnlige Kjærlighed til Kongens Person gav han ogsaa ved denne Leilighed et Exempel, som Historien har opbevaret, hvor ubetydeligt det end i og for sig kan være. Da han ved Pommerns Ryst vilde stige iland fra Fregatten, tabte han i Vandet en Gulddaafe, som han netop satte særdeles megen Pris paa, fordi Kongen havde foræret ham den. Uden Betænkning styrkede han sig, midt i Vinteren, som det var, ud i Søen, og dukkede, fjønt forgiæves, efter den tabte Grindring. En saadan Hengivenhed i Forbindelse med den Dygtighed, hvorpaa Wessel atter i dette Aars Søkrig havde givet saa glimrende Leviser, maatte gjøre det klart for Frederik den Fjerde, at han her havde en Mand, hvem Meget kunde betroes, og som derfor burde forfremmes til de vigtigste Poster. Men, som det allerede tilforn er sagt, Adelen, hvem Tabet af ældre Kættigheder syntes at have aabnet Adkomst til fortrinlige Naadesbevisninger, havde ligesom flaaet en Skjoldborg omkring Soetaten. Kongens indflydelsesrigeste Embedsmænd i Geheimeraadet og Adelsmænd med Liv og Sjæl vare Krabbe og Schestedt, Overkrigscommissair var Geheimeraad v. Eichstedt; Statsraad Adeler forestod Soetatens Generalcommissariat og Begge vare de Adelsmændenes erklærede Beskyttere; mellem de andre sex af det sidstnævnte Collegiums Deputerede var en Baron og en Kammerjunker. Af Flagmændene, som alle vare Admiralitetsdeputerede, vare atter den største Del Adels-

mænd, og mange besvogrede med de førstnævnte mægtige Embedsmænd: General-Admiral Gildenlew var Geheimeraad Krabbes Svigerføn, Admiral Gedde var gift med en Frosen Adeler, Admiral Needy med en Krabbe. De Borgerlige, som Kongen ved sit Magtsprog havde trukket frem, som de daværende Viceadmiraler Raben og Barfod, Schouthynacht Jülicher og nogle saa Andre, havde Intet at sige mod en saa stor og noie sammensluttet Forbindelse. Da Kongen derfor tilligemed Wessel var vendt tilbage fra Pommern og var betænkt paa at belønne ham for hans Fædrelandskjærlighed og Trostøb, troede han uden Tvivl at erklære sin bestemte Villie og tillige stille ham i Sikkerhed for den adelige Kasteaands Indvirkning, naar han optog ham i Adelsstanden. Wessels Adelspatent blev da udstedt den 24de Februar 1716, som det hedder: „udi allernaadigst Henjæende til den Tjeneste og Tapperhed, som os elskelige Kaptein Peder Wessel har bevist, og han endnu herefter skal bevise.“ I hans Vaaben, som ved et Kors er delt i 4 Feldter, sees 1) en Lynstraale i Blaat; 2) en hvid Drn i Rødt; 3) to gylde Kanoner overkors, omgivne af tre Rugler; 4) en blaa Love med et draget Sverd i Guld. Ved disse Sindbilleder, saavel som ved Navnets Forandring til *Tordenskjold*, sigtedes til hans krigerste Daad for Fædrelandet, en Betydning, som Wessel paa sin Maade opfattede og tyrede for Kongen, da hans Dphoielse blev ham forkyndt: „Saa skal jeg,“ bandede han, „tordne saaledes for de Svenskes Dren, at Deres Majestet snart skal det fornemme.“

Det lod forresten til, som om der ved denne Tid vilde blive givet Tordenskjold tilstrækkelig Leilighed til at bekræfte sine Drd i Gjerning; thi store Udrustninger

foretoges i Sverige, og man kunde mærke paa Alting, at den heftige og driftige unge Konge var vendt tilbage fra sit Tog paa Øventyr. Selv i den strenge Vinterstid 1716 kunde han ikke hvile: Anstalter bleve truffet til at besøge Sjælland over Fsen, men et pludseligt indtrædende Løveir afstøede allerede i Begyndelsen af Februar den Bro, der skulde føre de Svenske til Danmarks Hovedstad. Men derimod bleve Udrustningerne med Tver drevne mod Norge; thi af Mangel paa bedre Bestjæftigelse havde Kong Karl besluttet at forene dette Rige med Sverige, Noget, som han desuden troede, at Nordmændene ønskede. Heri stufede han sig imidlertid; thi Vandværnet reiste sig imod ham, og han maatte være tilfreds med fra sin Skandse ved Svinesund, paa Grændsen mellem Sverige og Norge, at kunne true Frederikssten.

Det maatte altsaa være Kong Frederik fjerdeles magtpaaliggende at faa sine Skibe i Søen, og saasnart Fsen i Februar Maaned begyndte at brække, fik Tordenstjold Befaling at gjøre sin Fregat „Den hvide Drn“ seikklar for at kunne gaa med Breve og Forholdsordrer til Norge. Han forsikrede ogsaa, at han inden fire Dage skulde være fær-

dig. Han skyndede altsaa fjerdeles paa Arbejdet, havde i en Dag faaet Fregatens Ammunition og Ballast udloset og begyndt paa Rjohalingen, men da Kællingen rørte Vandet, slog Fartøiet om og sank. Man havde nemlig, for at kunne blive endnu hurtigere færdig, blot stroget Undertæerne, men ladet Mers og Mersfæerne blive staaende. Denne i og for sig ubetydelige Tildragelse vilde for Tordenstjolds Fiender have været en fortræffelig Anledning til atter at anbringe deres gamle Klager over den unge Somands Fremfusenhed, men denne Gang fik de ikke Tid dertil. Rige fra Holmen gif Tordenstjold paa staaende Fod til Kongen og fortalte ham Sagen, men lovede tillige, at dersom Hans Majestæt vilde befale Holmens Chef at gaa ham tilhaande, skulde han inden fire og tyve Timer have erstattet baade Skade og Tidspilde. Admiralen paa Holmen fik da strax, i Overensstemmelse med den daværende Forretningsgang, behørig Ordre fra Slottet; Tordenstjold halede et Skib til Siden af Fregatten, satte Gier fra Top til Top, arbejdede selv med som en simpel Matros, og inden tyve Timer svømmede igjen „Den hvide Drn“ paa Vandet. (Fortf.)

Blandinger. — Nyt og Gammelt.

Sancta Simplicitas = Manden. Det er et almindeligt Sagn, at da Johaans Hus blev brændt i Kostniz af Katholikerne (Aar 1415), og denne Martyr allerede stod bunden til Pælen, skal en gammel Mand (eller Kone) være kommen slæbende med et Fange Ved for ogsaa at faa sin Del af den aandelige Fortjeneste, som erhvervedes ved den

„gode Gjerning“ at brænde en Kjetter. Da skal Martyren med en Blanding af Medlidenskab og Forundring have udtalt: O sancta simplicitas! (O Dødelige Enfoldighed!). Dette Ord er i Tidens Lob blevet et staaende Udtryk for Medynk med Andres taabelige Vanlindighed. Dersom denne Fortælling virkelig er sand, maatte det være ikke uden

Interesse at vide det, samt hvilken Forfatter der beretter det; i modsat Fald kunde det interessere, at vide, hvor gammelt Sagnet er, og i hvilket Skrift det først findes fortalt. Der levede paa den Tid en lærd Mand ved Navn P o g g i u s (kaldet „Florentinus“), som skal have været Sekretær hos 8 Paver (begyndende med Eugen IV); han var uden Tvivl tilstede paa Kirke-mødet i Kostniz og maa idetmindste som Tilhører og Tilhører have overværet Processen mod Johan Hus; thi sit Brev til L. Aretinus, iallesald den Del, hvori han skildrer Hieronymus af Prags Martyr-død 1416, (og hvoraf en Oversættelse er optagen i „For Hjemmet“ for 1875 Side 51). begynder han med de Ord: „Da jeg vendte tilbage til Kostniz“ o. s. v. Det kunde ligne denne Mand at optegne et saadant Træk som det nævnte. Hans Verker er udgivne i Straßburg 1511 i 13 Foliobind og i Basel i 1538, ligeledes i Folio, men findes naturligtvis nu kun i de store Bibliotheker. Hus's Historie er bestre-ven af Seyfried i hans Verk: Hist. de Joh. Huss, ortu, vita et morte, Jena 1729, 4., af Gilpin i Biogr. der Reform. Frankfurt und Leipzig 1769 S. 151, og af Dr. Tischler i „Leben des Johann Hus“, Leipzig 1798.

Berouika Hafmann. I Aaret 1744, da Churfyrst Carl Theodor i Pfalz havde tiltraadt Regjeringen, traadte Berouika Hafmann i Tjeneste hos en Borger i Mannheim og bar hans lille Dreng paa Armen og pleiede ham. Og da Drengen var vozet op og selv var bleven Mand og havde giftet sig og var bleven Fader, strax efter Freden til Hubertsburg, da var hun endnu stedse i Husset og bar og passede nu hans Børn, lige-

som hun havde baaret ham. Og saa-ledes varede det længe ved. Thi da tilsidst ogsaa hendes første Husbonds Sonne-Sonne Søn havde faaet sig en Søn, som voksede smukt til, kort efter Freden til Amiens, var hun endnu stedse i Husset, vel ikke mere som Tjenestepige men som et kosteligt Arvestykke i Fami-lien. Da nu en Dag de forbigangne Tider gik som en Drøm forbi hendes Sjæl, overkom der hende en Trang og Kængsel, og hun sagde til sin Husbond: „Du, ræk mig din lille Dreng et Die-blik,“ thi hun gjorde ikke mange Kom-plimenter med ham og kaldte ham slet og ret d u, men Herren sagde altid „J“ til hende af Afgjælse for hendes høie Alder og hendes Fromhed, og fordi hun havde opdraget ham. „Hvad vil J med Drengen,“ sagde han, „da Eders Arne dog ikke ere i Stand til at bære Noget, og Eders Ræ neppe kunne holde Eder selv oppe.“ Men hun svarede: „Jeg har baaret dig og din Fader og din Bedstefader paa mine Arme; derfor ønskede jeg ogsaa at tage din Søn en Gang i mine Arme, for jeg dør.“ Da traadte Taarerne i Vinene paa Barnets Fader og Moder, og han bad det gamle, tro Menneſte at sætte sig ned og lagde Bar-net i hendes Skjød. „Gud lonne Eder,“ sagde han til hende, „for Alt, hvad J har gjort for mig og mine Fædre.“ „Han vil snart tage mig til sig,“ sagde hun og lukkede sine Øine. Et og tresindstyve Aar var hun i Brød og Tjeneste i det samme Hus og døde i Aaret 1805 i sit Livs firfindstyvende Aar.

(Hebel).

Kættelse til No. 4. Under Blan-dinger, i Stykket om Gutten paa Uhr-viſeren staar, at han krob i n d gennem en Luge, læs: u d gennem en Luge.

G a a d e r.

No. 254. En Arbejdsmand havde tjent sig nogle Sølvdalere, som nu laa foran ham paa Bordet; han glædede sig ved at se dem og sagde: „1. 2. 3. 4. 5. 2. 3. 4. 5. 3. 4. 5!“ Det første var hans eget Navn (Subjekt), det andet var et Verbum (Prædikat), det tredje var et Pronomen (Objekt). Det vilde blive just det samme, om vi gjengav hans Ord saaledes: „5. 4. 3. 2. 1. 4. 3. 2. 1. 3. 2. 1.“, fordi hans Navn bliver ligedan, enten man læser det frem eller tilbage. Hvad var nu hans Navn?

Opløsninger til No. 3. og 4.

No. 253. Katugle. (Opløsning indsendt af H. R. Fossum, Manchester, Minn.)

Rebus i No. 3: Endelig kom Martin med Oversætterne mellem 11 og 12.

Rebus No. 2.

na.

Guhver Abonnent paa „For Hjemmet“, som inden 31te Marts førstkommende indsender sin Kontingent (\$2.00) for 1885 (og samtidigt opgjør sin Restance, om han skylder Noget), faar sig tilsendt en af de Præmier, som er nævnt i No. 1 Side 30. Hvis Abonnenten ikke nævner, hvilken Præmie han foretrækker, vil No. 2 blive sendt. Pengene bør sendes paa en betryggende Maade, saa de ikke blive borte undervejs.

Adresse:

R. Thronsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Indhold: Reiseindtryk og Skildringer fra det hellige Land. — Skumringen. — Den hellige Johannes. — „Tusend-Vogen.“ — Hertug Bugislav den Store af Pommern og Bonden Hans Lang. — Til Alle, der har været Elever ved Luther-College i Decorah. — Sphelten Peder Lordenstjold. — Blandinger. — Nyt og Gammelt. — Gaader.

R. F. B. Portman,
JUSTICE OF THE PEACE,

ATTY. AT LAW, NOTARY, REAL ESTATE.

Office over Klopps Drug Store, DECORAH, IOWA.

C. R. WILLETT,
N. WILLET.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEYS AT LAW,

DECORAH,

IOWA.

Hans Johnsen,
SADELMAGER.

handler med

Sadler, Sæbber, Bidler etc.,

forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Buder, Sælringe etc.

Decorah, - - - - Iowa.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA,

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffelovne samt Kobber- og Blikvarer, Gaardsredskaber og Værktøi, Bygningsmaterialier, saasom Binduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie. Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

E. CUTLER

ATTORNEY AT LAW & General Insurance Agent
Office in Adams Block.

DECORAH, IOWA.

T. E. Egge,

NOTARIUS PUBLICUS, udfærdiger Skjøder, Panteobligationer, Føderaadskontrakter etc. Auditors Office i Courthuset,

DECORAH, IOWA.

J. T. RELF,

PHOTOGRAF,

handler med Hammer, Lister, Albums, Friels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc
Gamle Billeder kopieres.

Smaa børn photograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retoucheres af den udmærkede Retoucher, Hr. Eugene Austin. Aflæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerhs Drugstore,

Decorah, Iowa.

P. H. WHALEN

handler med

Manufaktur- og Kolonialvarer,

Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.

Endsiden af Water Street = = = = Decorah, Iowa.

99 CENT STORE 99

For Galanteri-Varer, Guldstads, Solvtøi,
Billed-Kammer,
etc. - - - etc. - - - etc.

Familien Heldringen,

en udmærket, fristelig Fortælling af Eugenia v. Mizlaff. 17 mindre Fortællinger, forskellige Biografier og meget andet Læsestof, (24 Hefter = 1 ældre Udgang af „For Hjemmet“) sendes portofrit for \$1.50.
Adresse N. Thronsjen, Decorah, Iowa.

C. C. COOK Optikus og Uhrmager, har tilsalgs Brillor de bedste
i Handelen. Lomme- og Stue-Uhre repareres smukt.
Tæt ved Post Office, Decorah, Iowa.

6 tidligere Bind af „For Hjemmet“,

indeholdende flere store og en Mængde mindre Fortællinger (72 Hefter, over 2,100 Oktavsider med Titelblade og Register til hvert Bind) sendes portofrit eller pr. betalt Express til hvilkensomhelst Adresse her i Landet for \$5.00. (Enkelte Bind kunne ogsaa sendes til Norge og Danmark for \$1.00 Stykket).
Bed et Bind forstaaes 12 Hefter.
Adresse:

N. Thronsjen, Decorah, Iowa.

Day Brothers Lumber-Yard

Sælger Lumber i Stort og Smaat, Laths, Shingles, Sash, Doors & Blinds, Tagrender og Bygningspapir. Hele Jernbanevogn-Ladninger leveres til lave Priser.

Tæt ved Jernbane-Depotet, Decorah, Iowa.

K. I. HAUGEN.

Dealer in

GENERAL MERCHANDICE,
Decorah, - - - Iowa.

Decorah Business College

tilbyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars - Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren
JOHN R. SLACK.

Iver Larsen
sælger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
I Brødrene Gulliksons forrige Store.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre=Læge.
Decorah = = Iowa.

Vi kan tilraade vore Læsere
at kjøbe sit Skotoi hos
L. M. ENGER,
respektabel Skohandler,
2den Dør Vest for 1st National Bank,
DECORAH, - - - - IOWA.
11 1/2

O. A. Nordgaard
anbefaler sin nu just begyndte
Handel med Groceries.
N. Breffes forrige Store, Water Street, tæt ved Broen,
Decorah, = = = = Iowa.

Den interessante Fortælling „Pater Clements“, Gustav Vasas
Historie og meget andet Læsestof (12 Hefter, 18de Bind af „For Hjemmet“)
sendes portofrit for \$1.00.

Toældgamle Sange forniede („Lolbialsvisen“ og „den gyldne ABC“),
sendes portofrit for 10 Cts.

Adresse: N. Thronsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

F. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Office over Winneshiek County Bank, - - - Decorah, Iowa.

G. I. Wendling

forfærdiger

Kaleschevogne og Buggier
og forøvrigt alleslags Kjøretøier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Berksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.

Decorah, Iowa.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En luthersk Høiskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er \$30.00 for Skoleaaret (10 Maaned) og for en Termin i Forhold. Koft billig. Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren

Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

E. P. Haugen,

Carver af

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den Fordel, at de kan faa sin Inscription feilfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Hrr. J. W. Hon, Thorvald Rop's Land O. G. Arnesen og M. W. Kidder.

E. P. Haugen.

~~~~~
Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Tegninger med vedføjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar, han udvælger, tilligemed Ordre og Inscription samt nærmeste Fragt-Office.

E. P. Haugen.

F. N. EGGE,

Smedeværksted, Water Street, lidt Vest for Woolen Factory, Decorah, Iowa.

Sæstestøning, Reparation af Plouge og alle
Slag Gaardsredskaber,

samt Alt til mit Fag henhørende Arbeide udføres billigt og forsvaerligt.